

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик куни — 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

Муассислар: Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар кўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро хайрия жамғармаси

ОҚИЛУ ОРИФЛИК СИРИ

Узоқ яшашнинг сири ҳақида кўп гапирилган, ҳаммага маълум. Ҳаётингни туғри қуриб олсанг, танангга, умрингга завоқ етказувчи қилғиликлардан ўз-ўзингни тийсанг бўлди — яшайверсан. Лекин умрининг олис сарҳадларигача меҳнат қобилиятини йуқотмай, севимли касбни давом эттириш, ҳам-

ша иш формасида бўлиш ҳар кимга ҳам насиб этавермайди.

Таҳририятимизга бир мақола юзасидан фикр билдиргани келган Тошкент вилояти, Қибрай туманидаги Ҳужақурғон қишлоғида яшовчи Сайфуллаҳужа Сайидазимов ёшлари пенсия ёшидан утганига анча бўлиб қолганига қарамай 41 йилдан буён

ўқитувчилик қилиб келаётган эканлар.

— Мен ўз касбимни севаман, — дедилар Сайфуллаҳужа ака биз билан суҳбатда. — Тарих, жамиятшунослик, география фанлари кишидан кенг дунёқарашни, утқир хотирани, чуқур билимни талаб этади. Шу фанларга оид китобларни, журналлар-

ни ниҳоятда кўп ўқийман. Кундалик газеталарсиз ҳеч бир куним ўтмайди. Дунёда содир бўлаётган воқеалардан ҳамиша воқифман. Мени яна фан оламида юз бераётган янгиликлар, кашфиётлар ҳам ниҳоятда қизиқтиради. Бу борадаги адабиётларни излаб, топиб ўқишга ҳаракат қиламан. Ўқиш, урганиш, излаш умрни узоқ қиларкан, фикрга қанот бағишларкан, яшаш-

га бўлган завқ-шавқингни ошираркан.

Ўз шахсий ҳаётим ҳақида гапирсам, 9 фарзандим бор. Ҳаммалари уйли-жойли, турли касб-кор эгалари. 29 невага, 5 эварам бор. Дунёда энг керакли касб соҳиби эканлигим, фарзандлар камолини кураётганлигим, юртимиз тинч, турмушимиз фаровон эканлигида бахтиёрман...

Ўз мухбиримиздан

—Умрларингдан барака топинглар,—деб дуо қилади тўқсон ёшли Мазида ая ўғли ва невараларига.

Абду Ғани ЖУМА олган сурат

Оталар шаънига лойиқ сўз демоқ
Табаррук бир китоб ёзиш билан тенг.
Уларнинг меҳри-ку бамисли чироқ,
Бағри ҳам юлдузли осмон каби кенг.
Тахти Сулаймондан баланддир бешак
Ота деб аталган мартабаю бахт.
Фарзанд бунёд бўлди, улим йўқ демак,
Оталар илгида замон билан вақт.
Оталар боладан ранжиса озроқ,
Гоҳида шундайин сузни дейдилар:
— Болам, кексаларни қадрла кўпроқ,
Боглаб қуйган эмас бизни, дейдилар.

У	2-БЕТ:	МУСТАҲКАМ ҚҲРҒОН	С
Ш	3,4,5-БЕТ:	ПИРУ БАДАВЛАТ	О
Б	6-БЕТ:	ҚАРИЯЛАР	Н
У	7-БЕТ:	ОИЛАНИНГ ИККИ УСТУНИ	Д
	8-БЕТ:	ЛАТ ЕГАН КҲНГИЛЛАР	А
		СПИД — XX АСР ВАБОСИ	

Хотин-қизлар кўмитаси ҳаётидан

Ойсанам Бобоқулова — Қашқадарье вилояти, Якшабот тумани хотин-қизлар кўмитаси раисаси, касби — шифокор, урта фарзанднинг онаси.

МУХБИР: Туман хотин-қизлар кўмитасининг бутунги кундаги фаолияти ҳақида гап-риб берсангиз.

БОБОҚУЛОВА: Биз асосий эътиборни хотин-қизларимиз ҳуқуқларини ҳимоялашга, уларни иш билан таъминлаш, моддий-маънавий томондан қўллаб-қувватлашга қаратганмиз. Туман фуқаролик Далолатнома-сини қайд қилиш бўлими, ҳуқуқшунос, тadbirkor аёллар бўлими ва «Нуржохон» фирмаси билан ҳамкорликда жойларда «Сиз—онасиз», «Аёллар, ҳуқуқингизни биласизми?», «Қизлар турмушга тайёрми?» масалалари бўйича семинар-кеңашлар, мунтазам давра суҳбатлари ўтказишимиз. Буни натижасида кичик корхоналар ташкил этиб, 98 та қизлар клубини очиб муваффақ бўлдик, жойларда ибратли оилалардан Онабошилар сайланди. Қизлар

клублари ёш аёллар уртасида ҳар хил маданий-маънавий тadbirkor ташкил этиш, уларнинг соғлигини назорат қилиш, балогат ёшдаги қизларга маслаҳатлар бериш ва уйда утириб қолганларни ишга жойлаштириш билан шугулланадилар. Бу ишларни назорат қилиш эса жойлардаги Онабошилар зиммасига юклатилган. Туман хотин-қизлар кўмитаси қошидаги «Нуржохон» фирмаси шу каби тadbirkorларни ўқатишга моддий-маънавий қўмақдош.

МУХБИР: Ойсанам опа, ажралашларни камайтириш борасида қандай ишлар амалга оширилди?

БОБОҚУЛОВА: Афсуски, бундай ҳолатларнинг ёшларимиз орасида учраб туриши ачинарли, албатта. Кузатишлар шуни кўрсатдики, ажралиб кетётганларнинг асосий қисмини Давлат фуқаролик Далолатномалари қайд қилиш бўлимида рўйхатдан ўтмаган, эскича никоҳ ўқитиб яшаётганлар ташкил этапти. Биз бунинг олдини олиш мақсадида туман фуқаролик Далолатномалари ҳолатларини қайд қилиш бўлими қошида илк марта турмуш қураётган ёшларни тиббий куриклан ўтказишни ташкил этганмиз. Ёш келин-куёвлар шу ерда тиббий куриклан ўтишда ҳамда қонуний никоҳ қайд қилинади. Тумандаги қишлоқ кенгашилари фаоллари, маҳалла кўмиталари оқсоқоллари ва жойлардаги никоҳ ўқийдиган домлалар билан келишиб олганмиз. Қўлида тиббий куриклан ўтганлик ҳақидаги маълумотномаси бўлмаган ёшларга никоҳ ўқилмайди.

Бу билан биз, биринчидан, қонуний никоҳдан ўтмай яшашнинг олдини олсак, иккинчидан, мустақил Ўзбекистонимизнинг келажаги учун соғлом, баркамол фарзандлар дунёга келишига ўз ҳиссамизни қўшган бўламиз. Мақсадимиз ҳар бир оиланинг мустақкам қўрғонга айланишидан иборат.

Суҳбатни Иброҳим БАРОТ ёзиб олди

ТАҲРИРСИЗ БОСИЛГАН ХАТ

Мен Қашқадарье вилояти, Муборак туманидаги Ширинбулоқ қишлоғида тутилганман. 46 ёшдаман. Учта фарзандим бор. Миллатим қозоқ. Бизлар олдинлари ҳам оила шажараси билан қизиқиб юрганмиз ва билганларимиз кўйидагича:

1. Отам — Аубакиров Қосим.
2. Бобом — Аубакиров Аяс.
3. Аяс бобомнинг оталари — Бори бобо.
4. Бори бобомнинг оталари — Шумир бобо.
5. Шумир бобомнинг оталари — Сати бобо.
6. Сати бобомнинг оталари — Мирзогул бобо.
7. Мирзогул бобомнинг оталари — Анай бобо.
8. Анай бобомнинг оталари — Толи бобо.
9. Толи бобомнинг оталари — Кулке бобо.
10. Кулке бобомнинг оталари — Каржас бобо.
11. Каржас бобомнинг оталари — Аргин бобо.

Кейинги авлодларни билган қариндошларимиздан ҳеч ким қолмаган.

Зайнаб МИНЖАСАРОВА,
Муборак тумани

АВЛОДИМИЗДАН АВЛИЁ ЧИҚҚАН ЭКАН

Танлов баҳона насл-насабимизни билиб олдим. Отамда авлодларимиз рўйхати битилган маълумотнома сақланиб қолган экан. Авлодларимиздан иккита авлиё ўтгани ва ун битта бобокалонимизнинг исм-шарифини шундан ўқиб билдим.

1. Отам — Убайдуллахужа.
2. Отамнинг оталари — Исмоилхужа.
3. Уларнинг оталари — Алихужа.
4. У кишининг оталари — Маҳмудхужа.
5. Улар оталари — Маъмурхужа.
6. У кишининг оталари — Икромхужа (авлиё бўлган).
7. Уларнинг оталари — Ақромхужа (авлиё бўлган).
8. У кишининг оталари — Садирхужа.
9. Уларнинг оталари — Носирхужа.
10. У кишининг оталари — Ёқуббек.
11. Уларнинг оталари — Мақсудбек.

Дилдора АЛИХҲУЖАЕВА,
Тошкент шаҳри

ТАНТАНАЛАР ДАВОМ ЭТАВЕРАДИ

Бўстонлиқ туманидаги тоғли Хужакент ва Қоранқул қишлоқ аёллари бундай байрами кўпдан кутишган эди. Халқаро хотин-қизлар байрами турли шодиёналарга улашиб кетди. Бу улғу айём муносабати билан ўқазилган «Энг намунали оила» курик-танловида Наби Эргашев, Неъмат Юсвалиев, Солиха Фахриддинова, Тоштемур Жўрасевлар оилалари

ғолиб топилди, уларга эсдалик совғалар топширилди. Шунингдек, қирқ ёшга бўлган урта авлод вакил — оилалари уртасида ўтказилган «Оила баҳси» тadbirkor ҳам кенг жамоатчиликда катта қизиқиш уйғотди. Баҳс-мунозараларга бой бўлган мазкур тadbirkor бирда оила бошлиғи ва бекаларининг ўз бурч ва вазифалари, жамиятимизда рўй бераётган ўзгаришларга муноса-

Ижтимоий ҳаёт

бати ҳақидаги тушунчалари синаб курилди. Исроил-лар, Муслимовлар, Абдуқодировлар оиласи байрам иштирокчиларининг ҳурмат ва олқишларига сазовор бўлишди.

Бундай тантаналар давом этаверади. Зеро, олдинда Наврўз эшик қоқмоқда.

Э. АШУРОВ,
Хужакент қишлоқ
фуқаролари кенгашининг
раиси

МУСТАҲКАМ ҚЎРҒОН

Колумбиянинг Картахен шаҳрида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Болалар фонди (ЮНИСЕФ)нинг Америка ва Кариб ҳавзаси мамлакатлари болаларининг муаммоларига бағишланган конференция бўлиб ўтди. Анжуманда Лотин Америкасининг 18 давлат раҳбарлари рафиқалари ва яна турли мамлакатлар ҳамда ҳалқаро ташкилотлардан 500 нафар вакил иштирок этди. Колумбия президенти Эрнесто Сампернинг конференцияда қилган маърузаси ҳеч кимни лойқад қолдирмади. «Этти йил аввал, — деди Колумбия президенти, — БМТ болалар ҳақ-ҳуқуқлари тўғрисида Декларация қабул қилган, бу декларацияни ҳамма мамлакатлар қўллаб-қувватлаган эди. Бутунги хақиқий аҳвол эса шуни кўрсатдики, биз декларацияда айтилган мақсадларга эриша олмадик. Айни пайтда жонда ёш авлодга муносив ҳаёт шароитини таъминлаб беришдан кўра қуролланишга кўпроқ маблағ сарфланаптир».

ЮНИСЕФ вакили Сасилио Аморна бундан да кескинроқ гапирди. У қўйидаги маълумотларни келтирди. Кейинги йилларда 200 мингдан ортиқ болалар дуненинг турли минтақаларидаги урушларда иштирок этиб, 100 мингдан ортиқ ҳалок бўлди. Кейинги ўн йил ичида

ота-оналари урушда ҳалок бўлганлиги тўғрисида 1 миллионга яқин болалар етим бўлиб қолишди. Юз минглаб усмирлар эса турли сабабларга кўра кўча-кўйла қилиб кетган, улар тиланчилик, фоҳишабозлик ва бошқа тубанликлар вазосида кун кечирмоқда.

Грузиялик машҳур табиб ва экстрасенс Жуна Давиташвили узини Осурий халқи Маликаси, деб эълон қилди. Маълумки, осурийлар (сурияликлар) қадимги Сурия давлатининг аҳолиси, улар Эрон ва Туркияда, шунингдек, Кавказдаги баъзи шаҳар ва қишлоқларда кичик-кичик ғуруҳ бўлиб яшашди. Яқинда Москвадаги Журналистлар марказий Уйида Осурий халқи Маликаси «Евгения Битлар-Сергина-Давиташвили» ёки солда қилиб айтганда, Жуна Маликалик тожини кийинши муносабати билан зиёфат берди.

Айни пайтда Москвада 20 мингга яқин осурийлар яшашди, дунё бўйича эса улар сони 3,5 миллион киши. Жуна йигиланларга мурожаат қилиб, «осурий халқининг маликаси сайлангани ва шохлиқ династиясининг тиклангани — осурий миллиятнинг янгидан тикланиши ўз бурганидан далолатдир», деди.

Американинг «Лунар проспектор» номили фазовий роботи Ой сатҳида жуда катта муз қатлами

борлигини аниқлади. АҚШ энергетика вазирлиги тadbirkorчи Уильям Фельдманнынг маълумоти қараганда, Ойдаги сув захираси 300 миллион тоннани ташкил этади. Ойдаги муз қопламаси 64,5 минг квадрат километрни эгаллаган.

Японияда усмирлар уртасида жиноят солид этишга мойил ўқувчилар сони тобора ортиб бормоқда. Яқинда бир коллеж ўқувчиси муаллимнинг берган танбехига чидай олмай, хурмо билан уриб, ўқитувчининг кўзини чиқарди. Тагин бир 15 ёшли ўқувчи кучала полициясига пичоқ ўқатиб, унинг тушпунчасини тортиб олмоқчи бўлди. Бу зумрашани сўроқ қилишганда у ўз ниятини очик-ойдин айтиб берди: «Узимнинг шахсий тушпунчам бўлишини жуда жуда хоҳлардим. Полициячини ўлдириб бўлса ҳам тушпунчамни қўлга киритмоқчи эдим», деди.

Бу охириг воқеа Япония Вазирлар Маҳкамасининг фавқулодда йиғилишида жиддий муҳокама қилинди. Энди Японияда ўқувчиларни мактабда ўқитувчилар би-

лан келишилган ҳолда, тинтув қилиб куришга рухсат этиладиган бўлди.

Сербияда туғилиш кун сайин пасайиб бормоқда. Бунинг асосий сабаби шунки, қишлоқларда воғна етган қизлар ўз бахтини излаб шаҳарларга кетиб қолаётди. Бундай кескин демографик жараён оқибатида қишлоқларда бўйдоқлар сони қисқа муддатда 160 мингдан ошиб кетди. Қишлоқлардаги бўйдоқларнинг муаммоси кун сайин ташвишли тус олаётир, деб ҳисоблайди мутахассис-демографлар, чунки бундай аҳвол пировард натижада қўллаб қишлоқларнинг башаб қолишига, бу ерларда ишлайдиган ёшларнинг сони кескин камайиб кетишига сабаб бўлаётир. Ушбу муаммони ҳал қилиш учун махсус ташкил этилган ташкилот айни пайтда четда, ҳусусан, Россия ва Украинадан келин қилириб топиб, серб қишлоқларини «тулдирини» билан шугулланишга киришган. Бу ишга киришган фаоллар расмий идораларнинг, ҳатто ички ишлар вазирлиғи ҳамда Сербия православ церковининг руҳсатини олишган. Бу ташкилот фаолиятининг режасини Сербия фанлар академиясининг 17 аъзоси тасдиқлаган.

Яқин-орда, деб ёзди Белгияда чиқадиган «Сур» газетаси, ҳар бир даниялик эркак оиласида бола ту-

ғилгач, тўрт ҳафталик пул туланидан таътилга чиқиш имконига эга бўлади. Бола туғилган дастлабки кунлар унинг отаси ишга чиқмаслиги мумкин.

Бундай янги тартиб-қоида давлатга ҳар йили 20 миллион долларга тушар экан. Бу уринда шунинг ҳам таъкидлаш жоизки, ҳозирча даниялик эркакларга оиласида бола туғилганда икки ҳафталик пул туланидан таътил берилар эди.

Венгрияда давлатда солиқларни ўз вақтида тулашнинг ёзилмаган «қонун-қоидалар»ига амал қилинади. Бу қийин ишни осонлаштиришда асосан фуқаролар ёрдам беришади. Жойлардаги солиқ идоралари ҳар йили фуқаролардан минглаб хат олади. Хатларда фуқаролар қўшнилари, таниш-билишлари, ҳатто қариндош-уруғларининг олган даромадлари ҳақида солиқ идораларига хабар бериб, уларнинг даромадларига яраша қонунда қўзда тутилгандай солиқ тулашмаётганини маълум қилишади. Бу борада, айниқса, ажрашиб кетган эр-хотинлар, уришиб қолган қайнона-келиндар бир-бирларининг «сирилари» аёвсиз «фот» этишаркан. Албатта, солиқ идоралари хат муаллифлари исм-шарифини эр сақлайди.

БОҒЛАР НУРОНИЙЛАР НИГОҲИДА

Республика «Нуроний» жамғармаси раиси Бектош Раҳимов билан мулоқот

МУХБИР — Бектош ака, бугунги давр шиддатли, замона тезкор. Талаби ҳам шунга яраша. Албатта, бундай пайтда ҳамма соҳада ҳам фаолият кўрсатиб, дадил иш юритиб кетиш хамирдан қил суғургандек осон кечавермайди. Сиз раҳбарлик қилаётган «Нуроний» жамғармаси ҳам бундан мустасно бўлмаса керак, ёки катта ҳаёт йўлини босиб ўтган, озми-кўми тажриба тўплаган, ақл-заковати қуюқлашган кексалар фаолиятида бу ҳол унчалик сезилмаяптими?

Б. РАҲИМОВ — Аввало шунинг таъкидлаб ўтмоқчиман. Ҳар бир янгилик ҳаёт тақозоси ёки табиий эҳтиёждан юзага келади. «Нуроний» жамғармасининг ташкил этилиши тасодифий ҳол эмасди. Балки бу давр талаби, айни пайтда фахрийлар эҳтиёжи ҳам эди. Президентимиз томонидан бундай жамғарманинг ташкил этилиши биз каби қариялар учун айни муддао бўлди. Саволингизга келсак, ўрмонга ўт кетса хулу-қуруқ баробар ёнганидек, ўтиш даврининг ўткинчи қийинчиликлари бизнинг четлаб ўтмагани. Лекин қўл қовуштириб утирганимиз йўқ. Ҳаракат қилишимиз, қийинчиликларни енгиб ўтиш ва бартараф этиш чора-тадбирларини қураймиз. Аксарият ҳолларда ниятимизга эришяпмиз ҳам.

Бугунги кунда «Нуроний» отахон-отахонларга ғамхўрлик қурсатадиган асосий ташкилотга айланиб бормоқда. Жамғармамиз жамоатчилик асосида фаолият қурсатади. Шунинг учун жойларда жамоатчилик марказлари тuzдик. Уларнинг сони 13 мингга.

Бундай марказларни тузишдан мақсад маҳаллий фахрийлар ва ногиронлар аҳволидан хабардор бўлиб туришдир.

«Нуроний» жамғармаси республикамизда ўтказилаётган турли тадбирлар ва хайрия ишларида қатнашибгина қолмай, балки бевосита унинг ташкилотчилиги ҳам айланган. Уруш ва меҳнат фахрийларининг юбилейларини ўтказиш, ногирон, якка-ёлғизларга меҳр-мурувват қурсатиш фаолиятимиз асосини ташкил этади. Шунингдек,

«Нуроний» жамғармаси усиб келатган еш авлодни тарбиялашда, Ватанга муҳаббат ва садоқат туйғуларини мустаҳкамлашда ўз ҳиссасини қўшиб келмоқда. Фахрийларимиз уқувчилар ва талабалар даврасида тез-тез бўлишиб, ўзларининг қурган-кечирганлари, ҳаёт сабоқларидан сузлашиб, ёшларнинг маънавий қарашларининг бойишига ёрдам бермоқдалар. Бир суз билан айтганда, жамғармамиз фаолият доирасини янада кенгайтиришга ҳаракат қилаёلمиз.

МУХБИР — Бектош ака, биз муҳбирлар узунқулоқ халқимиз. Қўрган-қузатганимиздан кўра ҳам эшитганимиз кўпроқ билсангиз. «Нуроний» жамғармаси ташкил этилганидан кейин республика фахрийлари ажойиб бир ташаббус кўтариб чиқишганидан ҳам хабардоримиз. Келинг, яхшиси бу ҳақда батафсилроқ ўзингиздан эшита қолайлик.

Б. РАҲИМОВ — Нимани назарда тутатганингизни англагандекман чоғи. Адашмасам, «Боғлар нуронийлар нигоҳида» деган тадбиримизни айтаянсиз, шундайми?

МУХБИР — Тўғри топдингиз. **Б. РАҲИМОВ** — Бу тадбиримизни жорий йилда ҳам давом эттирамиз. Мақсадимиз — юртимизда бог-роғларни қупайтириш. Кези келганда бир рақамни ишлатайин. Республикамизда икки миллион фахрий яшайди. Шундан 500 минг нафари уруш, қолганлари эса меҳнат фахрийларидир. Агар билсангиз, бу катта куч, катта имконият. Ундан оқилона фойдаланиш керак. Кексаларни ҳам узишга ҳам жамиятга нафти тегадиган ишга жалб этишнинг нимаси ёмон ахир! Шунинг учун биз фахрийлар узаро маслаҳатни ишитдик. Кейин амалий ишга киришдик. Ҳар бир фахрий ўзи истикомат қилаётган ҳудуддаги бўш жойларда олти туздан мевали, икки туздан манзарали дарахт кукартирадиган бўлди. Шундай қилиди. Уйлайманки, бу ишимиз яқин келажакда ўз самарасини қурсатади, албатта.

МУХБИР — Жамғарма хазинадек гап. Уни бойитиб бериш, қилинган сарф-харажатларнинг ўрнини тўлдириб туриш керак бўлади. Жамғарма моддий таъми-

нотини мустаҳкамлашнинг қандай йўллари бор?

Б. РАҲИМОВ — Тадбиркорликдан бошқа йўли йўқ. Ягона ва тўғри йўли шу. Бозор иқтисодиёти даврида ҳар ким ўз аравасини ўзи тортади. Бировга оғирини туширмайди. Изланса имконият топилади. Бу борада сурхондарёлик фахрийларимизнинг иши таҳсинга сазовордир. Улар 30 гектар майдонда Калифорния тераги навидан қаламча ўтказишганди. Бир-икки йилда бўйга етган кўчатлардан мўмай даромад қилишди. Терак иморатбон ёғоч бўлгани учун аҳоли орасида унга булган талаб катта. Бир йилда республикамиз аҳолиси учун ўн миллион куб метр ҳажмда ёғоч маҳсулоти керак. Жамғармамизнинг жойлардаги жамоатчилик марказлари ҳам шу йўсинда иш юритиб, моддий таъминотларини мустаҳкамлашмоқда. Оталик ташкилотлари томонидан ҳар доим ҳам ёрдам қурсатилавермайди.

МУХБИР — Жорий йилда жамғармангиз олдида турган асосий вазифалар ҳақида ҳам сузлаб берсангиз.

РАҲИМОВ — Ойла йили муносабати билан махсус тадбирлар белгиладик. Қўпгина вазирликлар, идоралар ва жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликда уларни изчил амалга оширишга киришганмиз. Оналар ва болалар саломатлигини муҳофаза қилиш, оилада ҳуқуқий тарбияни яхшилаш, балоғатга етмаганлар ўратасида жинойтчилик ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш каби шу куннинг долзарб масалалари жамғармамизнинг Ойла йилидаги муҳим вазифалари бўлиб қолишига шакл бўлди.

Суҳбатни **К. ТОШМИРЗАЕВ** ёзиб олди

САЛОМНИНГ АЖРИ (ривоят)

Бир одам ҳаётлик вақтида гуноҳ ишларни қилиб, дузахи бўлиб қолган экан. Охират кунини азоб фаришталари уни жаҳаннам сари судраб кетибдилар. Ҳали жаҳаннамга етмаёқ унинг аъзои бадани жизганақ бўлиб қуя бошлабди. Шу пайт азоб фаришталари йўлини яна бир гуруҳ фаришталар тўсиб чиқишибди.

— Сизлар кимсизлар, не керак? — сўрашибди азоб фаришталари улардан.

— Биз уй фаришталаримиз, бизга шу одам керак.

— Бу одам дузахи, унинг жойи жаҳаннам.

— Биз унинг гуноҳини яратган Эгамдан сўраймиз, зора махфират қилса...

— Махфират қилмаса-чи?

— Унда қўлингизга келтириб берамиз.

Уй фаришталари ҳалиги одамни дарровда ўз муҳофазаларига олиб, дузах алаңгасидан пана қилибдилар. Унинг жони ором олади, Яратганга ҳамдлар айтибди. Фаришталар уни узоқ олиб ўтибдилар ва Арш соясида етибдилар. Бу ер жазирмадан ҳоли, янаям оромбахш жой экан. Уй фаришталари Оллоҳга мурожаат қилибдилар:

— Эй яратган Эгам, ушбу гуноҳкор бандангни махфират қилгил.

— Нима учун? — деган хитоб бўлибди.

— Бу киши қай ўйга кирмасин, саломсиз кирмас эди. Ҳатто кимсиз хонага кирганда ҳам «Ассалому алайкум эй Оллоҳнинг солиҳ фаришталари», деб биларга салом берарди. Саломига алик оларлик ва унинг бу ҳуққидан қўп мамнун бўлардик, — дейишибди уй фаришталари.

— Фаришталаримга иймон келтириб, иззат-икромини ўрнига қўйган бундай бандаларининг жойи жаннатдадир, гуноҳидан утдим, — деган амр бўпти.

Уй фаришталари қувона-қувона ҳалиги одамни Беҳиштга элтган эканлар.

Оққа кўчүрүвчи:
Эркин МАЛИК

ҒАМХЎРЛИК - БОШ МЕЗОН

Ўзбекистон республикаси ижтимоий таъминот вазирлиги, ижтимоий ёрдамни ташкиллаштириш Бош бошқармаси бошлиғи Шожалил Шораҳмедов билан мулоқот

МУХБИР — «Инсонлар ва давлат ўртасидаги муносабатларда инсон манфаатлари устивор бўлиши керак», — деган эди мамлакатимиз раҳбари бир маърузасида. Шу нуқтаи назардан келиб чиққан ҳолда вазирлик тизими фаолияти ҳақида қисқача гапириб берсангиз.

Ш. ШОРАҲМЕДОВ — Шунинг эътирофи этиш керакки, қабул қилинган қатор ҳуқуқий ҳужжатлар инсон манфаатлари устиворлигига хизмат қилмоқда. Уларда энг аввало нафақахўрлар, қўп болали ва кам таъминланган оилалар, якка-ёлғиз кишилар, ногиронларни ижтимоий муҳофа-

за қилишга ҳамда тиббий, моддий ва маиший жиҳатдан қўллаб-қувватлашга алоҳида эътибор берилмоқда.

Аҳолига ижтимоий хизмат қурсатиш — ижтимоий таъминот ходимларининг доимий иши. Бундан ташқари нафақахўрлардан хабар олиб туриш, якка-ёлғизларнинг оғирини енгил қилиш ҳам зимманимиздаги бурчлардан биридир. Ишмизнинг бош мезони — одамларга ғамхўрлик қурсатиш. Шунда улар сарсон-саргардонлик кучасига кириб қолишмайди. Малад ва ердам сўраб юқори идораларга ариза ёки шикоятлар ёзишмайди. Биргина мисолни келтираман. Республикадаги умумий аҳолисининг қарийб ўч миллионини меҳнатга лаёқатсиз кишилар ташкил этади. Демак, улар ижтимоий ёрдамга муҳтож. Шунинг алоҳида таъкидлаш керакки, 1997 йилдан буён пенсия ва нафақалар узлуксиз равишда ўз

вақтида бериб борилаётган.

МУХБИР — Шожалил ака, меҳнат пенсионерларига қандай имтиёзлар берилган?

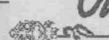
Ш. ШОРАҲМЕДОВ — Меҳнат билан пенсияга чиққанларга шаҳар ичкарисидаги жамоат транспортларидан фойдаланиш учун ойлик чипталарини эллик фоиз арзон нархда сотиб олиш имтиёзи берилган. Агар протез — ортопедия бўюмларига эҳтиёж сезсалар, шифокор қурсатмасига биноан улардан бепул фойдаланиш ҳуқуқига эга. Саломатликларини тиклаш мақсадида икки йилда бир марта республикадаги сихаттоҳларга бепул йўланма олиши мумкин. Меҳнат фаолиятини давом эттиратган пенсионерларга бундай йўланма иш жойларидаги касабашуошмаси орқали маълум фоиз тулов билан берилди.

МУХБИР — Меҳнат пенсионерларини тулиқ имтиёзга қилишнинг имконияти йўқми?

Ш. ШОРАҲМЕДОВ — Аввало шунинг айтиш керакки, ижтимоий ёрдамларга маблағ бевосита республика бюджетидан ажратилади. Пенсионерларимизнинг бир миллион икки юз мингдан ортиғи имтиёзга эга. Қирқ минг нафари навбатда турибди. Ажратилган маблағ эса етарли эмас. Шунинг учун вазирлик тизимининг жойлардаги бошқарма ва бўлимлари ўз ҳудудларидаги дам олиш ҳамда даволашни масканларидан пенсионерларнинг бепул фойдаланишини йўлга қўйишмоқда. Айниқса, Наманган, Фарғона, Қашқадарё, Самарқанд вилоятларида бу масала ижобий ҳал этилмоқда.

Суҳбатдош: **Комил ТОШ**

КЕКСАЛИКНИНГ ГАШТИ НИМАДА?

Бир куни ишдан бироз ҳорғин чиққандим. Боз устига дўкандан озиқ-овқат харид қилдим. Ва бекадта таниш «опа»ни учратиб қолдим.

— Пенсияда мазада қили-иб, дам олиб юрибсизми, опажон?!... — дедим у билан кўришиб, кўзларига ҳавас билан қарарканман. — Насиб этса менга ҳам оз қолди!

— Вой, йу-й! — бирдан унинг ранги ўчиб, руҳи тушиб кетди. — Пенсияни орзу қила кўрманг-а! Бировнинг сиз билан бир пуллик иши бўлмай қолади. Бормисан-йўкмисан, демайди. Уйда зери-ки-иб ўтирасиз...

— Йўғ-е!

— Ҳа, ишдан асло бўшаманг! — у ўзи ўрганиб қолган оҳангда буюрди. — Биласизми? — энди унинг овози бўғиқ эшитилди. — Мен... уйда мисоли чироққа келган парвонаман, у деворга урилам. Бу деворга урилам...

Шу пайт биз томоннинг автобуси келди-ю шошилиш хайрлашиб, йўлда давом этдим.

Кўлимдаги лаш-лушим билан тикилчинда чайқалиб борарканман, қан-

дайди юрагим гаш тортди. Наҳотки пенсияга чиққач, уйда қолиб, у девордан-бу деворга урилсам. Наҳотки, ҳеч кимга керагим бўлмай қолса. Наҳотки...

Ваҳима босди. Шу пайт кимдир менга жой берди. Ана, пенсиям яқинлигини шунан сезди. Жойлашиб ўтирган эса... рўпарамдаги ўриндикда ўтирган сочлари оппоқ онахоннинг кўзойнақ тақиб олиб, ниҳоятда ҳафсала билан китоб ўқишини кўриб, бирдан руҳим енгил тортди. Ҳай, жуда бўлмаса мазада қилиб истаганча китоб ўқиш мумкин-ку!

Деразадан гавжум кўчини кузатиб борарканман, кўшним (Биз Тошкент шаҳрининг Қорасув мавзесида яшаймиз) Озода опанинг гапларини эсладим:

— Пенсияга чиққанимдан кейин ҳам бир-икки йил ишлаб юрдим. Қарасам, баянқидай эрта кетиб, кеч келаман. Чарчайман. Набиралар тарбиясига нафим тегмапти. Бўёқда эса ўйлаб қўйган ишларим бор эди. Бас қилдим. Эҳ, дам олиш жонининг роҳати экан-ку! Ахир ўзининг учун ҳам яшашинг, соғлигининг асрашинг ҳам керак.

Хуллас, бемалол юрадиган кунларим

келди. Ҳафтада бир марта араб, лотин ёзувларини ўрганишга йиғилишамиз. Беш вақт намозимни қанда қилмай ўқиганларим қанчалар руҳини енгил қилапти. Набираларимни кўнига бир бор айлантириб, ўйлатиб келсам, келиним хурсанд. Қизларимникига борсам, аввалгидай «олов олгани» эмас, бафуржа галлашиб ўтираман. Кўрпа-ёстиги бўлса қавиб бераман. Бир ойда бир марта кўшнлар билан янги спектаклга тушамиз. Яна бўш вақтим қолса денг ҳафтада битта-иккитами буюртма тўн тикаман. Ҳарна рўзгорга ёрдам...

Хуллас, Озода опа зерикисига асло вақти йўқлигини айтиб-айтиб тугата олмайди. Фақат унинг ҳам юрагиди бир армони бор.

Ҳа, Озода Норматова икки қиз, бир ўғилга ола бўлиб тарбиялаб ўқитди. Оилани гулдек бошқариш билан бирга Тошкент кимё-технология институтига муҳандис бўлиб 38 йил ишлади. Умр йўлдоши, профессор Ҳамидулла Норматов билан ҳар куни бирга ишга бориб, бирга келишарди. Афсус, Ҳамидулла ака техника соҳасида илмий иш ёқлайман, ихтиролар

қиламан деб, кўп уриниб қўйган эканми, пенсияга чиқишига оз муддат қолганида тўсатдан вафот этди. Ишлаб-ишлаб, меҳнатларининг роҳатини кўрмай кетганлари Озода опага аччиқ армон бўлиб қолди...

Шундай ҳаёллар билан, автобусдан тушиб, маҳалламизга бурилдим у яна дилим ёришди. Негаки, 308-мактабда бир умр болаларимизни ўқитган, ҳозир пенсияда юрган Хури опа Ҳасановани умр йўлдоши Абдуваҳоб ака билан қўлтиқлашиб, сайр қилиб юришганини кўрдим. Икковлари ҳам табиат чиройига маҳлиё, шошмай қадам ташлашади. Гоҳ-гоҳ ўзаро кулгулари эшитилади.

Яшашни, ишлашни, дам олишни тўғри ташкил қила билган, вақтида пенсияга чиққан бу оила соҳибларининг соғлиғи ҳам яхши, кўринишлари ҳам зўр.

Айтмоқчи, Кутуби опа Тожибоева-чи?! Қахрамон ака босмаҳонада кўп йиллар ишлаган. Бола-чака боқиб, меҳнат қилиб чарчаганга ўхшамайди у. «Мерос» ансамбли тузиб, маҳалла тадбирларига хизмат қилапти. Кутуби опанинг дилбар қў-

шиклари ҳаммамизга ёқади...

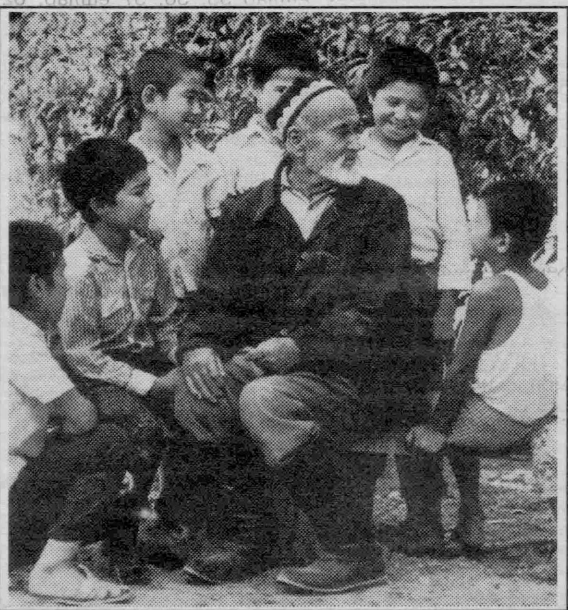
Ўйлайманки, пенсияга чиққанда зери-риқмаслик, кўпчиликка керак бўлиб адоқда яшаш — ҳар кимнинг ўзига болиқ. Аввало кексалик маъсумининг сикин фаслига ёшқидан замин яратиб, яъни болаларни тўғри тарбиялаб, яшашда уларга ўрнак бўлсак — бахтиёр кексаликни таъминлаб кўярканмиз.

Қолаверса, меҳнат даврида яхши шик гирдлар етиштирсак, улар бизнинг ҳаққандай кунларимизда хабар олиб, ёни-мизда суяк бўлишаркан. Яна энг муҳими етти мучамиз соғ қолса, ўз оёғимиз билан юриб кексалик гаштини сўришдек ортиқроқ бахт йўқ.

Ана шунинг учун ҳам минглаб отахон-онахонларимиз маҳаллалар ишлари га тўйларимизга бош-қош. Қари билгани пари билмас, деганларидея ободончилик ишлари, боғлар яратиш хайрли амаллар ва ибратли тадбирлар одобнома соатлари ўтказиш каби турли-туман ишлар меҳнат фахрийларининг катта ҳаётий тажрибаси, қалб кўри билан уюштирилади.

Илоҳим, ҳа-ҳамизини шундай мўътабар, азиз кунларга, кексалик гаштини суришига етказсин.

Санъат МАХМУДОВ

Бироқ, сизнинг бепарволигингиз билан чех-рангизга нуқсон етиши мумкин. Французлар дунёда хунук аёл йўқ, фақат беҳафсала аёлларгина бор, деб ҳисоблашади. Гўзаллик ва аёл эгизак туғилган. Шу боис ҳамиша гўзалликка интилишадди. Кексалик эса биз хоҳлаймизми, йўқми гўзалликка раҳна солиб келаверади. Бундай пайтда косметологлар жонимизга оро қиради.

Сўхбатдошимиз Тошкент шаҳридаги «Ўзбекистон» маиший хизмат уйи косметологи Динара Битеева.

— Аёлларимиз умрининг ҳамма фаслида гўзал

ин илиқ сув билан ювиб ташланг.

Бўйин териси ҳам жуда нозик. Алоҳида парваршиш лозим. Бўйиндаги ажинлар баланд ёстиқда ухлаш натижасида ёки китоб ўқиганда, ёзганда нотўғри ўтиришдан кўпаяди. Ҳамиша бошингизни баланд кўтариб, қалдингизни гўз тутишга, эркин ва табиий юришга ҳаракат қилинг.

Ҳар куни бўйин терисини совунлаб ювинг. Мойичека, ялпиз, марвак, кури-

Косметолог маслаҳати

кан қаймоқ қўшасиз.

— Янги узилган бодрингни қирғидан ўтказинг. Ҳосил бўлган масса ароқ қўшасиз. (4/3 га 1/3) 10 кун тириб, доқадан ўтказасиз. Тайёр бўган атир сувлар билан бўйин терисини пастдан юқорига қараб тозалайсиз.

Ёгли крем суртиб енгил уқалайсиз. Ярим соатлардан кейин сингмаган қимини пахта ёки салфетка билан арт ташланг.

— Қандай сувдан фойдаланилса маънада мувофиқ бўлади?

— Юзни ҳар доим ҳоҳ ҳароратиди сувада ювиш лозим. Қуруқ юзли аёллар кечқурун эринмай идишда су олиб, озроқ глицерин ёки лимон шубати қўшиб, эрталаб шу сув билан юларини ювиши лозим.

Агар аёллар бу умумий маслаҳатлардан бошқа ўзига тегишли саволларга жавоб топтоқчи бўлсалар, бизни косметика салонимизга ташриф буюришсин. Уларга бажонидил вақт ажратамиз.

Сўхбатни Д. ТУРҒУНОВ

тайёрлад

СИЗ МАФТУНКОРСИЗ...

бўлиб қолишлари учун мутахассис сифатида қандай маслаҳат берасиз...

— Иқлим шароитимиз аёлларнинг ўзларига жиддий эътибор қилишларини тақозо этади. Аёллар 40—50 ёшда ҳам ёш кўриниши учун парваршиш ишларини 20—25 ёшдан бошлаш керак. Улар юз терисини озиқлантириш ва бевақт ажинлардан асраш учун уй шароитида турли ниқоблардан фойдаланиши мумкин.

— Янги творог билан озроқ асални аралаштирсангиз ёки тухум сариғи, ўсимлик ёғи ва лимон шарбатини аралаштирсангиз қойилмақом ниқоблар тайёрлаган бўласиз. Ҳосил бўлган ниқобларни юзга суртиб, 20—30 дақиқадан кей-

тилган липа гулидан бир қошиқдан, бир стакан қайнаган сувга солиб 20 минут дамлаб қўясиз. Пахтали хўллаб томонингизни енгил ҳаракатлар билан артинг. Ёки озиқлантирувчи крем суртинг. Уй шароитида ўзингиз учун қуйидагича турли атир сувлар (лосьон) тайёрлашингиз ҳам мумкин.

— 100 грамм сметанада бир дон тухум сариғини ййлаб, чорак қошиқ ароқ ва яримта лимон сувини қўшинг.

— Тухум сариғини бир дон лимон ёки апельсин шарбати билан аралаштириб, 1 ош қошиқ ароқ ва ярим ста-

райлик, дея чиқиб кетишганича қайтиб келишмайди. Эҳтимом, билиб-билимай қилган гуноҳларини тушуниб қолишади, шекилли...

— Ҳозирги бозор иқтисоди қийинчиликлари сизларни ҳам четламаётгандир?...

— Худого шукр, юртимизда олижаноб, муруватли одамлар кўп. Собир Раҳимов тумани ҳокимлиги ҳолимиздан ҳамиша хабардор. Бундан ташқари ўз ихтиёрлари билан маблағ ажратаётганлар қанча! Хорижий сармоядорлардан Покистоннинг Амбер Энтерпррайзес ташкилоти бошлиғи Обид Хуссейн Носир, қувайтлик жаноблар Шахриддин Мирзо, Жалол Бин Ал-Содиқ кўп хайру-эхсонлари билан пансионатимизга ташриф буюрадилар. Халқаро Аденуэр жамғармасининг вакили Волфганг Шрайберг тез-тез келиб туради. Айниқса, кўп ва беминнат саховат кўрсатувчи бир аёл бор. Исми Муҳаббат. Лекин ўзи ҳақида гапиришимизни истамайди. Қўлган хайр-эхсонини биров билиши шарт эмас, дейдиганлардан. Бироқ пансионатдаги қариялар учун муҳими иқтисод ёки совғалар эмас, ишонинг. Улар кимнингдир ташрифига зор. Биз — саккиз нафар шифокору 19 нафар ҳамшира, учта тиббий хизмат кўрсатиш пункти ходимлари шуларнинг хизматидамиз.

Мен энди пансионатни манзил қилиб олган отахон-онахонлар билан бевосита танишаман. Биринчи сўхбатдошим иккинчи қаватдаги ўз хонасида ерга ўтириб олганича иштиёқ билан нард ясаётган Тожибой ака Тожибоев бўлди.

КЕЙИНГИ ПУШАЙМОН...

Тожибой ака — Тошкентнинг Чинниобод маҳал-

МЕҲРГА ИНТИЗО

ласида туғилиб ўсган экан. Оилавий ҳаёт ёшлигидан уни кўпма қизиқтирмаган. Ўтган йилнинг 22 апрелидан бошлаб уйдан чиқиб кетган. Пансионатда уч ойдан буён яшаркан.

— Фарзандларингиз сизнинг бу ердалигингиздан хабардорми? — сўрадим ундан.

— Албатта, онаси мени ҳайдаётганида индамай туришди-ку, ахир.

— Фарзандларингиз нима иш қилишади?

— Катта ўғлим тайинли ишламасди, уч йилдан буён бедарак кетган, қаердалигини ҳеч ким билмайди. Кейингиси қизим. Ёмон йўлга кириб... Яна бир қизим ажрашиб келган. Кейинги ўғлим чиқиб турарди. Бировлар билан ёқалашиб у ҳам... Уларнинг тарбиясидан мавотирга тушиб маҳалла кўмитасига ариза билан муурожаат этганди, ҳамма менга бошқача, таъна кўзи билан қарай бошлади... Мен уларни яхши бўлишин дегандим, аммо...

— Тожибой ака, ахир тарбияни аввало маҳалла эмас, ота-она бермайдими? Қолаверса, сиз оила бошлиғи сифатида...

— Балким мендан ҳам ўтгандир, Афғонистонда бўлганман, шунинг таъсириданми, қизиққонлигим ронч. Алам қиладиган жойи шундаки, пансионатдан узоқ бўлмаган жойда туғилиб ўсганман, ёлғиз ўғил эдим. Ёшлигимда ой туғса ҳам, кун туғса ҳам менга боқарди, бироқ тақдир... Дунёи-дун бешафкат экан...

ЁЛГИ

Бу кампир қон билан сўхбатлашомлашгандим, сия ҳола мени Орабтагина хо кўйилган жиҳоз

— Келганим қолдим. Ўзим ҳа дунёда яккаю-я бир фарзандим

ни давлатники, у, — бурчакда қилиб териб қўларни кўрсатарди лаб кўрдим. Ка фахрланиб сўзла дан бахтиёр эд рахтдек танҳо маган эканман.

га кирарди. Юргизлик — қорон менга. Кампир мени ялиларди: «Яна лама!» — дерд сангиз эди. «Биди, мен ҳам қилдим. Мана энд

шиқлари ҳаммамизга ёқади...

Уйлайманки, пенсияга чиқанда зерикмаслик, кўпчиликка керак бўлиб ардоқда яшаш — ҳар кимнинг ўзига боғлиқ. Аввало кексалик маъсумининг сокин фаслига ёшлиқдан замин яратиш, яъни болаларни тўғри тарбиялаб, яшашда уларга ўрнак бўлсак — бахтиёр кексаликни тазминлаб кўярканмиз.

Колверса, меҳнат даврида яхши шогирдлар етиштирсак, улар бизнинг ҳар қандай кунларимизда хабар олиб, ёни-иизда суяк бўлишаркан. Яна энг муҳими етти муҳимиз соғ ҳолда, ўз оёғиниз билан юриб кексалик гаштини сузишдек ортиқроқ бахт йўқ.

Ана шунинг учун ҳам минглаб отахону-онахонларимиз маҳаллалар ишларига тўйларимизга бош-қош. Қари биланни пари билмас, деганларидек, ўбодончилик ишлари, боғлар яратиш, айрили амаллар ва ибратли тадбирлар, дубнома соатлари ўтказиш каби тури-туман ишлар меҳнат фахрийларининг катта ҳаётий тажрибаси, қалб кўри билан уюштирилади.

Илоҳим, ҳаммамизни шундай мўътабар, азиз кунларга, кексалик гаштини уришга етказсин.

Санъат МАХМУДОВА

Косметолог маслаҳати

ан қаймоқ кўшасиз.

— Янги узилган бодрингни киргичан ўтказинг. Ҳосил бўлган массага роқ кўшасиз. (4/3 га 1/3) 10 кун тинириб, донадан ўтказасиз. Тайёр бўлган атир сувлар билан бўйин терисини асдан юқориға қараб тозаласиз.

Ёгли крем суртиб энгил уқаласиз. рим соатлардан кейин сингмаган қисмини пахта ёки сальфетка билан артиб шланг.

— Қандай сувдан фойдаланилса маҳдда мувофиқ бўлади?

— Юзни ҳар доим ҳола ҳароратида-и сувда ювиш лозим. Қуруқ юзли аёл-р кечқурун эринмай идишда сув ииб, озроқ глицерин ёки лимон шар-ати кўшиб, эрталаб шу сув билан ю-юрини ювиши лозим.

Агар аёллар бу умумий маслаҳат-рдан бошқа ўзига тегишли саволлар-жавоб топпоқчи бўлсалар, бизнинг ъметика салонимизга ташриф бую-ишин. Уларга бажонидил вақт ажра-миз.

Сўхбатни Д. ТУРҒУНОВА тайёрлади

УМРНИНГ ЁҚИМЛИ ФАСЛИ

Мурод оқсоқол охириги йилларда ҳаёти ҳақида эмас, ҳаёт ҳақида, ўзининг ички дунёси ҳақида мушоҳада қилишни ёқтиради. Бир жойда ўтирганича соатлаб ҳаёл суради. Болалари билан тил топишади, набираларининг қилаётган ишларини тушунмай хижолат тортади, негадир баъзан ўзини мана шу набиралар орасида ўйнаб юргандай ҳис қилади. Бу ҳам майли-я, яқинда ҳовлида набираси Фозилнинг тўпини бир тепаман, деб йиқилиб тушганида қанча кулги бўлди. Тўғри, ўзи ҳам болаларга қўшилиб, сир билдирмасдан роса кулди, аммо ички аҳвол нелигини, ўшандан буён, мана бир неча кундирки, ҳеч кимга билдирмай азоб чекишини айтинг.

Қарилик руҳияти ажойиб бир давр бўлиб, кўпинча халқ тилида яхши қарипти ёки ёмон қарипти, деган иборалар билан таърифланади.

Аммо қарилик ҳам ўзига хос бир дунё, унинг ўзига яраша ижобий ва салбий томонлари бор. Ижобий томонларини ўзига эп кўрган киши қарилик гаштини суради, салбий томонларининг кўрган киши нафақат ўзини, балки атрофидагиларини ҳам безор қилиб юбориши мумкин. Аслида ҳам «Ота-онанг аҳмоқ бўлса, бой-

лаб боқ», деб бежиз айтишмаган. Мана шундай қариган ота-она фарзандлар учун нақадар оғир юк бўлиши мумкинлигини тасаввур қилиш анча қийин. Бу ўринда қарилик қачон бошлади, деган савол туғилиши мумкин. Қадимий хитойликлар ҳаётни мана бундай бўлакларда тасаввур қилганлар. Ёшлик 20 ёшгача. 20 дан 30 гача уйланиш даври. Жамиятда фаол қатнашиш даври 30 дан 40 гача. 40 ёшдан 50 ёшгача ўз хатоларини англаш даври. 50 ёшдан 60 ёшгача ижоднинг охириги даври. 60 дан 70 ёшгача ҳаётнинг энг ёқимли даври. 70 дан кетмиш, деб аташган.

Демак, ҳар қандай орзу йўлида қўл қовуштириб ўтирмасдан ҳаракат қилиш зарур. Жумладан, қарилик даврига ҳам қайсидир маънода тайёрланиб бориш керак.

Ҳар ҳолда қарилар психологияси, қарилар руҳияти руҳшуносликда алоҳида бир тармоқ эканлигидан, бу борада илмий китоблар кўпلىгидан хабардор бўлиш, кишининг ақлий имкони тўлалikka, ҳаётий тажрибаси бойликка етган бир давр бўла туриб жисмоний ожизликнинг руҳга сингиб етмаганлигини унутмаслик керак. Ахир, хитойликлар айнан мана шу 60 дан 70 гача даврни ҳаётнинг ёқимли даври деб бежиз айт-

маган бўлсалар керак.

Мана, Мурод оқсоқол ҳам ёши фалон жойга бориб қолгани билмасди дейсизми, олдига юмалаб келган тўпни тепа қолди. Билар эди, лекин руҳ фаоллиги сўнган эмас, фақат жисмонан ўз фаоллигини йўқотган. Шунинг учун ҳам Мурод оқсоқол кўнглида, руҳиятида ёшлиги сўнмаган инсон. Ҳаёт тажрибасидан у усталик билан тўп тепилса, дарвозабонни доғда қолдириш мумкинлигини билади. Аммо ҳамма қарилар сингари Мурод оқсоқол ҳам ўша аниқликда тўп тепа олмаслигини ҳисобга олиб улгурмайди. Улгурмайди эмас, улгуришини имкони йўқ. Кўнгли ёшлигича қолиб, жисм, тана таназзули илгарилаб кетган.

Инсон танасининг номутаносиб тараққий қилиши ҳаёти даврида бир неча бор юз беради. Руҳшуносликда бу муаммоларга анча аниқлик киритилган бўлишига қарамасдан, ҳали кенг омма орасига бориб етмаган: Бу ҳолатни айниқса врач ва педагоглар назарда тутмаслиги ёмон оқибатларга олиб келади.

Шу ўринда инсон ҳаётининг буюк Гиппократ томонидан берилган таснифи анча диққатга сазовордир. Чунки унда кўрсатилган даврларнинг орилиги

инсон руҳиятида сезиларли ўрин тутди. Гиппократ таснифи бўйича ҳаёт даври ўнга бўлиниб, биринчиси туғилишдан 7 ёшгача вақтни ўз ичига олади. Иккинчиси 7 дан 14 гача, учинчиси 14 дан 21 гача, тўртинчиси 21 дан 28 гача, бешинчиси 28 дан 35 гача, олтинчиси 35 дан 42 гача, еттинчиси 42 дан 49 гача, саккизинчиси 49 дан 56 гача, тўққизинчиси 56 дан 63 гача ва ўнинчиси 63 дан 70 ёшгача даврини ўз ичига олади.

Гиппократ кўрсатиб ўтган давр ва давр чегаралари, яъни 6, 7, 8 ёшлар, 13, 14, 15 ёшлар, 20, 21, 22 ёшлар, 27, 28, 29 ёшлар, 34, 35, 36 ёшлар, 41, 42, 43 ёшлар, 48, 49, 50 ёшлар, 55, 56, 57 ёшлар, 62, 63, 64 ёшлар, 69, 70, 71 ёшлар ҳозирги замон руҳшунослиги ва медицинасида ҳам жиддий ҳаётий ва жисмоний зиддият йиллари ҳисобланади. Демак, қариликда кечадиган бу жиддий ўзгаришларга ҳамма ҳам тинчгина дош беролмаслиги мумкин. Шунинг учун кўпчилик қарилар болага ҳос қилиқлар чиқарадилар. Бу ҳолда атрофидагилар кексаяётган кишига иложи борица яқиндан ёрдам беришлари керак. Ахир, қарилик ҳам кўп жихатдан болаликдир. Болаларга ёрдам бериш эса катталарнинг иши.

М. ЙЎЛДОШЕВ,
руҳшунослик фанлари
номзоди

ИНТИЗОРЛАР...

ҳаёт ёшлигининг 22 ап-н. Пансионат-далигингиздан-ида индамай

ишади? и, уч йилдан ҳеч ким бил-и кириб... Яна ўғлими чиқиб / ҳам... Улар-аҳалла қўми-а, ҳамма менга шлади... Мен мо... вало маҳалла са, сиз оила

афонистонда-изиклонгим пансионатдан-анман, ёлғиз сун турса ҳам-дун бешаф-

ЁЛҒИЗЛИК — ҚОРОНҒУ ҲОР...

Бу кампир коридорда ўзига ўхшаган «дугоналар»и билан сўхбатлашиб ўтирган экан. Улар билан саломлашгандим, сўхбатдошга зор эканми, Анастасия ҳола мени хонасига таклиф қилди. Кирдим. Ораёғига хона. Кампирларга хос тартиб билан кўйилган жиҳозлар.

— Келганимга ўн йил бўлди. Ўз уйимдек ўрганиб қолдим. Ўзим ҳақимда гапиришни ёқтирмайман. Ёруғ дунёда яккаю-ялғизман... На бир қариндошим, на бир фарзандим бор... Бу ердаги нарсаларнинг бари давлатники, меники эмас... манавилар... — деди у, — бурчақдаги тумба устига оппоқ матога қатор қилиб териб кўйилган бир неча орден ва медалларни кўрсатаркан. Кўнгли учун уларни бир-бир ушлаб кўрдим. Кампир қайси бирини қачон олганини фахрланиб сўзларди. Сўзини бўлмай тинглаётганимдан бахтиёр эди. Дунёда кимсасиз, саҳродаги да-рахтдек танҳо одамлар борлигини ўйлаб ҳам кўрмаган эканман. Анастасия ҳола шундайлар сирасига кирарди. Юрагимда орзқиш, оғриқ туйдим. Ёлғизлик — қоронғи ва даҳшатли ғор бўлиб туюлди менга.

Кампир мени зинагача кузатиб келаркан, тинмай ялинарди: «Яна, яна келасан-а?..» — «Албатта келаман!» — дердим. У хурсанд бўлиб кетганини кўрсангиз эди. «Биласанми, ҳаммани йўқлаб келишди, мен ҳам кимдир мени истаб келишини хоҳлардим. Мана энди сени кутаман, ҳар куни кутаман.

Менга келишлари керак эди, деб. Бунинг ҳам бир бахтлигини тушунармикансан-а, қизим!» — дерди тинмай. Мен эса кўнглим эзилиб, бу ғариб кампирга келаси сафар янги шиппак олиб келишга ваъда бериб хайрлашдим.

АВАЗ АКАНИНГ БАХТИ...

Очигини айтиш керакки, пансионатда бахтли одамларни ҳам учратганимга суюндим. Хадича опа билан Аваз аканинг тўйи бўлганига саккиз ой бўлибди. Хадича опа эллик саккиз йил муаллималик қилган аёл. 78 ёшда. Асли Тошкентдан. Аваз ака эса Сурхондарёдан келган эканлар. У кишининг етти нафар фарзандлари бўлиб, уларнинг бари яхши лавозимларда ишлашаркан... Лекин...

Аваз ака пансионатга келганига икки йилдан ошибди. Хадича опага савол бераман:

— Сиз эллик саккиз йил ёшларга таълим бергансиз. Кексайган ота-оналарнинг бу ерга келиб қолиши сабаби нимада деб биласиз? Тарбия яхши бўлмаганиданми ёки...

У чуқур хўрсиниб, жавоб беради: «Биласизми, менинг биргина фарзандим бор эди. У фожиали вафот этди. Битта-ю битта набирам эса уйланиб Самарга кетиб қолди. Мен ёлғизликдан кўрқиб уйимни сотган, опамникига кўчиб борувдим, яшай олмадим. Охири, шу ерга келишга қарор қилдим. Қариганимда тақдир мени Аваз ака билан учраштирди. Бугунги ҳаётимдан розиман.

Аваз ака етимликда ўсган эканлар. Тақдир-да. Биринчи оиласидан тўртта фарзанди бўлган, ажрашган. Иккинчи аёлидан эса учта фарзанд кўрган. Аммо аёли вафот этгач, келинлари билан мурасаси

келишмайди. Қизларининг уйига боргани эса ория-ти йўл кўймаган. Аваз ака Тошкентдаги врачлар малакасини ошириш институтида қоровул бўлиб ҳам ишларкан. Гаплаша олмадик. Лекин телевидение орқали бир кўрсатувда «Мен бахтимни шу ердан топдим», дебдилар фахру ифтихор билан.

РАД ЭТИЛГАН ЖАНГЧИ...

Биринчи қаватдаги қабулхонанинг рўпарасидаги дераза ёнида ушоққина ўрис чолга кўзим тушди. Унинг кўзларида ёш йилтирарди...

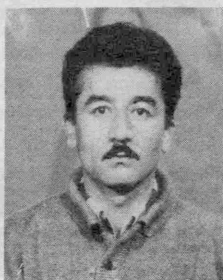
Пансионатнинг директор муовини Ҳалима опа билан сўхбатлашётганимизда котиба бир мактубни олиб кийди берди. Оша хатга кўз югуртираркан, чехраси жиддийлашди.

— Аттанг, — деди Ҳалима опа афсусланиб, — кекса жангчи Литфенцев Владимир Егорович, ўз юртимдаям пансионатлар бодир, кексайдим. Нима бўлса ҳам ўз юртимда кўз юмай, деб ният қилиб Волгоградга жўнаб кетганди. Аммо, кўриб турганингиздек, она юртидагилар, хатто Волгоград шаҳар мэри ҳам уни қабул қилишни истамабди.

Мен энди тушундим. Бояги дераза ёнида турган киши ҳамон ўқсиб-ўқсиб йиғлар, ёшларини яширмасди...

Мехрга, эътиборга зор кўнгишлар олами... «Қариси бор уйнинг париси бор» дейдилар. Аммо шунча қариялари бор уйнинг ғариблигини, «париси» йўқлигини ҳис этиб кўнглим бузилади. Бу фаний дунёда ҳар кимни ёшлигини мазмунли яшашдан, кексаликнинг роҳати-ю, гаштини суришдан Оллоҳ бенасиб этмасин!...

Басира САЙИД АЛИ

Азиз ва меҳрибон **дадажонимиз АХМАДАЛИЕВ Махаммадзоир Шоповдони**!
Сизни 16 март — таваллуд кунингиз, яъни муборак 36 ешингиз билан чин юракдан табриклаймиз. Сизга сihat-саломатлик, узоқ умр, бахт-саодат тилаймиз.

Бахтимизга ҳаминша соғ булинг!

Турмуш ўртоғингиз Раҳимахон, фарзандларингиз Сурайё, Гулҳай, Муҳаммадбобур

Хурматли азиз онажонимиз **Назира МИРЗАКИМОВА!**

Сизни ва акаминиз Алишер Аманбаевни 11-март таваллуд кунлари билан муборак этиб, сизларга Оллоҳдан соғлиқ, хотиржамлик, узоқ умр тилаб қоламиз.

Замира, Камола, Шоҳсанам Омонбоева

1-шаҳар юқумли касалликлар шифохонаси клиника-биохимия лабораторияси Олий даражали

шифокори МҲХ-АББ-АНЖОНИМ МҲС-АБВНА!

Сизни 16 март — таваллуд кунингиз билан чин дилдан муборакбўл этамиз. Умрингиз узоқ, ҳаётингиз янада сермазмун, турмушингиз ширин бўлсин. Доимо иззат-ҳурматда, эътиборда бўлиб юришингизни тилаймиз.

Дили тоза, оқ либосли покдомон шифокорим, Юрагингизда зур ихлос жонкуяр шифокорим, Бахтимизнинг қалқони қаҳрамон шифокорим Оқ либосли, аҳлига содиқ мард шифокорим!

ОИЛАНING ИККИ УСТУНИ

*Ҳажру ёлтизлик майи оччиқ булар,
Яккалик дардини ким торти билар?
Икки дуст бир жону ҳам бир тан булар,
Эту тирноқла фалак душман булар.*

Амир Хусрав Деҳлавий

Кавказ халқларига мансуб адиёйларда бир олат бор. Она ўз кизини узатгандан сунг куёвига умуман кўринмасликка ҳаракат қилади, халқ таъбири билан айтганда, ундан «қочиб» юради. Шу сабаблани адиёйларда бошқа миллатларга нисбатан ажралиш кам.

Статистик маълумотларга қараганда, агар еш оила беш йил мобайнинда мустаҳкам турса, кейин камдан-кам ҳолатлардагина ажралиш содир булар экан. Рухиятшуносларнинг фикрича, шу вақт ичида ёшлар бир-бирини ҳар томонлама синовдан ўтказди ва урганди. Бу даврда оиладаги эркакнинг ҳақ, аёлнинг ҳам барча қобилиятлари намоён бўлади. Шунда улар «ўз аравасини тортиш» учун кенг йўл очмоқ керак. Аслида-барбод бўлган еш оилаларнинг аксариятида қувелик либослари счилиши билан уй-рузгор таъминоти бошига тушган йигитнинг «маслаҳаттуй»лари купаяди. Кейин томондагилар ҳам бундан қўлишмайди.

Биз бу билан ўзбек миллий қаҳриятларидан саналган — еш оилаларга қатталарнинг маслаҳаттуй бўлиш ўрнини инкор этмоқчи эмасмиз. Лекин ҳар нарсанинг ўз ҳад-чегараси борки, ундан ошпириш ўзаро ихтилофларга, охир-оқибатда ҳатто ажралишга олиб келади.

1990 йил маълумотлари бўйича республикадаги ажралишларни яхлит таҳлил қилдиган бўлсак, 20-29 ешдаги эркаклар 44, шу ешдаги аёллар 52,5 фоизни ташкил этган. 1994 йилда эса бу кўрсаткич эркакларда 47,4, аёлларда эса 54,5 фоиздан иборат бўлган. Хуш, никоҳдан ажрагандар сонининг йил сайин ортиб бораётганини нима билан изоҳлаш мумкин?

Оила икки устудан иборат: биринчиси, иктисод, иккинчиси маънавият. Оилани шу икки устудан бирисиз тасаввур этиб бўлмайди. Лекин иктисодда имкониятдан, маънавиятда шароитдан келиб чиқмоқ керак. Шунда оила мустаҳкам қўрғонга айланади.

«Энг дузахи аёл — эри имконияти даражасидан ортиқ талаб этувчи аёлдир», — деб ўқтирилади муборак ҳадисларда.

Оила тутишда маънавиятнинг шароит тақозо этган томонлари борки, бу ҳақда алломаларимиз эслатиб ўтишган. Беруний оила қураётган қизларга ота-онанинг пайид-насиҳатларини келтириб, оиладаги тинчлик-тотувлик кулроқ аёллар зиммасига тушишини таъкидлаб шундай ёзди: «Эй қизим! Сен урганган уйингдан кетиб, нотаниш хонадонга тушмоқдасан. Сен бўлажак қувенигнинг ҳамма ҳислатларини билмайсан. Сен ер бўл, у эса осмон бўлади. Демак, сен у билан шундай йўл тутки, унинг олдида ер каби камтар бўлсанг, у осмон каби олижаноб бўлади. Осмон шифобахш ёмири билан ерни қўқариғани каби у ҳам ўз меҳру-шафқати ила сени ҳушнуд этади. Яна сен унга қанзак бўлсанг, у сента ҳизматчи бўлади».

Дарвоқе, оилаларни мустаҳкамлаш, ажралишларни сунгги имкониятларига қадар қамайтириб, ҳақ йўлига солиш ҳар биримизга боғлиқ. Зеро, жамият равнақи, давлат тараққиёти оиладан бошланади.

Раҳмон МАДҒОЙИБОВ,

ТошДУ қошидаги «Ўзбек миллий қадриятлари» илмий тадқиқот маркази ходими

ШОКОЛАДНИНГ БАҲОСИ

Кейинги пайтда турт қаватли уйимиз олдида стол, хонтахта, йигма қараवот қўйиб, у-бу нарса сотиб ўтирийдиганлар купайиб кетди.

Уларнинг таъқибли, умилвор ва таънали нигоҳлари остида ишдан қайтаётган эдим.

Бир стол ортидаги башанг қийинган жувоннинг боласи онасининг кўзини шамғалат қилиб, «Метро» шоколадидан бирини шаппа очиб, «гарчча» тишляди.

Она унга ялт этиб қарали-ю, «қизкасига бир шаппати туширли: «Бугуннинг узида иккита шоколадни ўтирлаб сийпинг-а! Ҳе, тешиб чиқсин сени!»

Атрофдагилар на онани, на болани қандай юпатишини билмай саросар туришарди...

Бола қаттиқ йиллар, шоколад эмас, надомат ютгандек эди гус.

Ҳўжамурод ТОШТЕМИРОВ, Ангор тумани

БИР БАЙРАМ БЎЛДИКИ...

Мана бир неча кундирки, Хотин-қизлар байрами муносабати билан ташкилот, маҳалла ва корхоналарда аёлларни эъозлаб байрам тантаналари нишонланмоқда.

Тошкент вилояти, Бекобод шаҳридаги Ёшлар уйида ҳам қатта тантана бўлиб ўтди. Бу ерга вилоятнинг барча шаҳар ва туманларидан меҳнат фахрийлари, илгорлари, хотин-қизлар кумиталари раисалари, яқинда бўлиб ўтган «Ибратли келинчак» курик-танловининг ғолибалари ташриф буюришди.

Аёллари улутланган эл равнақ топади, онласи тинч бўлади, дейишди. Шу маънода Тошкент-вилояти хотин-қизлар кумитаси фаолияти таҳсинга сазовордир. Аввало шунини айтиш кераки, ҳамма соҳада ишни туғри ташкил этиш раҳбарининг қобилияти ва талбир-

корлигига боғлиқ. Қумита раисаси Сайёра Хужасева бу каби ҳислатлар жамулжам; ташкилотчи, талабчан, кези келганда қаттиққул. Шу билан бирга инсонларга эътибори кучли, меҳр-оқибатли. Атрофдагилар ҳам узига ухшаган жонкуяр аёллар.

Тантаналарда вилоятдаги бир гуруҳ меҳнатсевар аёллар хотин-қизлар кумитасининг «Фахрий ерлиқ»лари билан тақдирландилар.

«Ўзбекистон» гастрол бирлашмасининг Тошкент вилояти бўлими хонадалари ҳамда Бекобод шаҳар «Само» гуруҳи аъзолари тақдим этган санъат гулдасалари тантаналарга кутаринки руҳ киритди. Аёлларга байрамона кайфият улашди.

Ҳа, Бекобод шаҳрида йигилганлар хотирасида узоқ вақт сақланиб қоладиган бир байрам бўлиб ўтди.

САОДАТ ЖАМИЛ ҚИЗИ

БОШҚОТИРМА

Ушбу БОШҚОТИРМА аввалгисига ухшаш бўлиб, расмга мос сузлар топилгандан кейин, бунч қолган ҳарфлардан ҳаммамиз учун энг азиз инсон қимлигини топиш керак бўлади.

Қ А Т Н Й А Ш О Ғ О
О С У О Т Ю Т Т Р Х
Р А Р Н М П Е Р А Д
О Й И К О Т К Э А Ж
А Қ К Ч Э О И Ш В А
А Қ О С У Р
Б Ш О А К А
Л У Т Т А А
А К А У Р Н
М И Ш Б О Й
О Н М А К М
Қ Қ А Й Қ Н Т Э Ш У
П О У М И А И К У К
Н И Н Н Д М Е К С Й
Ё Ж С А Л О С Л К О
Р А Д Т Ё М А Е Т Ч

ЭКОЛОГИЯ ҲАЁТ ДЕМАКДИР

Бизнинг шарҳ

Пирмат Шермухаммедов Қорақалпоғистоннинг Манғитида туғилган. Профессор, фан доктори, маданиятшунослик ва экологияга оид 40 га яқин китоб ва ўнлаб мақолаларнинг муаллифи, «Халқаро Орол фонди» ташкилотчиларидан бири. Оилали — 5 фарзанднинг меҳрибон отаси. У киши билан бугунги суҳбатимиз асосан экология ва оила муносабатлари ҳусусида:

— Агар чанг-ғубор бўлмаганда инсон минг йил яшashi мумкин, деган эди буюк аллома Ибн Сино. Инсоният бу ҳулосага ўша даврлардаёқ етиб борган. Лекин даврлар ўтган сайин ушбу ҳулоса унутила борми. Одамзот ўзига-ўзи душман бўла бошлади. Оқиб турган дарё, кўллар, ўрмон, яйловларни ўз кўллари билан қуритди.

Пирмат ака, мана сиз анча йиллардан буюн табиат муҳофазаси билан шугулланиб келасиз. Ана шу иш фаолиятингиз давомида қандай муваффақиятларга эришдингиз, деб айта olasиз?

— Мен асли Қорақалпоғистоннинг Манғитида туғилиб ўсганман. Ҳали-ҳали куз унгимда Амударёда шунчалар мазза қилиб чумилардикки, кейин энг сеvimли машғулотларимиздан бири баллиқ тутиш эди. Тутган баллиқларимизни курсангиз, ҳар биттаси ун, ун беш килодан келарди. У даврларни эслаш... Шунинг учунми, табиатга, Оролга меҳрим булакча.

Кейинги йилларда оғир фожа — Орол ҳавзасининг торайиши оқибатида атроф-муҳитнинг ифлосланиши биргина бизни эмас, халқаро жаҳон жамоатчилигини ташвишга солиб қўйди. Бугунги кунда Орол дарди бутун олам, ҳар бир оила дарди ҳисобланади. Бу уй жумладан мени ҳам ташвишга солиб қўйди. Қорақалпоғистонга ҳар гал борганимда қуриб бораётган Орол, касалланиб қолган одамларни қуриб юрагим эзилди-эзилди қайтади. Ич-ичимдан кечаги адолатсиз тузум, бир ёқлама сиёсатга лаънатлар ўқийман. Оллоҳга минг бора шукрлар бўлсинки, республикамиз мустақилликка эришгач, Оролни асраш, экологик аҳволни яхшилаш борасида бир қанча самарали ишлар амалга оширилди. Бундан бир неча йил илгари ташкил қилинган «Халқаро Орол фонди» бугунги кунда ҳам фаол иш юритиб келмоқда.

— Оролнинг қуриши жугрофий жараёни?

— Асло. Орол қуришининг бирдан-бир сабаби табиатга бепарволигимиздан. Бундан ташқари космик ксема учирлигидан юқори кучланилиш ёқилги билан учеди. Ундан чиққан тутун ҳавога — атрофга тарқалиб, маълум қисми ерга тушади.

— Орол фожиасининг бошқа узоқ ўлкаларга ҳам таъсири борми?

— Ишонсангиз Тянь-Шань, Помир тоғларидан Орол тузлари топишган. Оролнинг сув ташлаб кетган қирғоқларида неча-неча минг тонналаб тузлар йиғилиб ётибди. Бу тузлар шамолда 3 минг километр тепаликка, неча-неча минг километр узоқликка учиб бораркан. Мен юқорида айтиб ўтдим: Орол ҳамманинг дарди.

Республикамиз мустақилликка эришгандан сўнг экологияга алоҳида эътибор берилётгани аҳамиятлидир. Кунин кеча Президентимиз томонидан имзоланган «Санитария қонунларини бузганлик учун жавобгарликни кучайтириш тўғрисида»ги фармонни ҳаяжон, қувонч билан қутиб олдим.

— Сиз кўпгина чет давлатларда сафарда бўлгансиз, уларни урф-одатлари, оилалари билан яқиндан танишгансиз. Айтинг-чи, қайси халқлар сизга кўпроқ ёқди?

— Эскидан «юрган дарё», деган бир гап бор. Ҳақиқатан ҳам юрсангиз куп нарсани қуриб, биларкансан. Жула куп давлатларда бўлдим. Уердаги халқларнинг урф-одатлари, анъаналари мени ҳоётда қизиқтиради. Айниқса, менга олмонлар жула ёқиб қолди. Уларни қатъиятлилиги, оила парварлигидан ибрат ола арзийди. Японлар ҳам ниҳоятда уддабурон, ишбилармон, ақлли халқ. Уларда шундай бир таълим-тарбия йулга қўйилган экан. Мактабларда биринчи синфданок экология, муסיқа, оила ҳақида алоҳида махсус дарслар ўтиларкан. Айтилик экология тўғрисида дарс утиляпти. Мавзуга оид булган жойга албатта болаларни олиб бориб курсатиларкан. Масалан, дарс ўрмон, дарахтлар тўғрисида булса, албатта ўрмонга борилади, баллиқ тўғрисида булса, денгиз, дарёга олиб бориб курсатилади. Бундан ҳулоса шуки, бола табиатни болалигидан тасаввур қилиб, уни асраш — муҳофаза қилишни урганади.

— Маълумки кейинги йилларда об-ҳавонинг кескин ўзгариши, атроф-муҳитнинг ифлосланиб кетиши натижасида турли юқумли касалликлар келиб чиқмоқда. Бунинг илк сабаблари санитария-эпидемиология қоидаларига эътибор-

сизлик туфайли. Қолаверса, тоза ичимлик суви таъқислигига ҳам бориб тақалмоқда. Шундай эмасми?

— Бу турган гап. Ҳақиқатан, кейинги вақтларда тозалikka эътибор бермай қўйди. Теварак-атрофимизда ахлатларнинг уюм-уюм бўлиб ётиши ҳеч кимни таъсирлантирмай қўйди. Болаларни куя куя турайлик, катталар қулидаги қоғозми, сигаретми, куча-қуйда туғри келган ерга отиб кетавериш, тайёр махсус яшиқлар була туриб чиқинди ахлатларни анҳор, зовурларга ағдариб тукиш одат тусига кириб қолди. Боя чет давлатлар тўғрисида гапирдик. У ёқларда маданият, одат бутунлай бошқача. Куп узоққа бормай Венгрияни олайлик. Венгрия кучалари шунчалар тозаки, биронта қоғоз, ҳатто барг қурмайсиз. Уларда шундай тартиб-қоида шаклланди. Хуш, бизда-чи, бунинг мутлақо тескарисиди. Фикримча маданият оиладан, тозаликдан бошланади. Шунинг учун тозаликни аввало оиладан, мактаб, богчадан бошлашимиз керак.

Мана, узингиз биласиз, шаҳримизда маҳаллалар билан бир қаторда куп қаватли уйлар ҳам куп. Баъзи бир куп қаватли уйлар олдида утолмайсиз. Атрофдаги ахлат, эшик олдидаги ифлосликлардан ёқа ушлайсиз. Гоҳида шу ерларда ҳам одамлар яшаркан-

ми, деб узимга-узим савол бераман. Ваҳоланки уша эшиқлари чанг-ғубордан қуринмаётган хонадонларда ҳам французча, италянча кийинган хонимлар яшайди. Бир хил маҳаллаларга борсангиз тоза-озодлигидан баҳри-дилингиз очилади. Куча, дарвоза олдилари эрталабдан чиннидай қилиб супурилган. Эшик олди, анҳор бўйларда анвойи гуллар, дарахтлар экилган.

— Пирмат ака, сиз йирик фан арбоби, ажойиб мураббий бўлиш билан бирга, катта оиланинг бошлиғи ҳамсиз. Узоқ йиллик турмуш тажрибаларингиздан келиб чиққан ҳолда оила ҳақидаги баъзи фикр-мулоҳазаларингизни ўртоқлашсангиз.

— Раҳмат сизга. Ҳақиқатан ҳам ана-мана дегунча 60 ёшни қоралаб қуйибмиз. Лекин узимни ёш-навқирондай ҳис этаман. Шу уринда бир нарсани айтмоқчиман. Агар оила тинч булса, одам тез қаримаскан. Ҳаётда ҳамма нарса бўлиши мумкин. Ишхонадаги қўнғил бузарликлар, кучадаги дилхираликлар... булар табиий. Шундай ҳол юз берган пайтда одам тинч-тотув оилада булса, ҳаммаси унутилади. Мен оиламни шундай оиладан сирасига қўшаман. Кенонийингиз билан 5 нафар фарзандни вояга етказдик. Айтмоқчиманки, агар эр-хотин

бир-бирини дилдан тушунса, руҳан яқин булса оила мустаҳкам, аҳил булади. Яна ота-оналарга бир тайин гапим: ҳар бир ота-она фарзандлар тарбиясига болалигидан эътиборни қаратса, келажакда роҳатини қуради. Мен бу гапни қатъий қилиб айтганганимнинг боиси бор. Чунки купчилик оталик бурчи деганда, болани боқиш, кийинтиришни тушунилади. Бу нотўғри. Бола боқиш, фарзанд устириш деганда қадимда бизда унинг ақлу одоби, тарбияси тушунилан. Унинг қорнини тўйдириш, кийинтириш эса иккинчи даражали иш.

Мана, улкамизга фаслар келинчаги баҳор кириб келди. Мен бу фаслни гузал бир келинчақ, аёлга қиёслайман. Улуг айём кунларида барча опа-сингил, онахонларимизга мана шу баҳордай боқийлик тилайман.

— Суҳбатингиз учун ташаккур!

Дилбар САФАРОВА

ЛАТ ЕГАН КЎНГИЛЛАР

Бола бошидан

Биз катталар узимизнинг лоқайдлигимиз, бепарволигимиз ва баъзида молпарастлигимиз туфайли болаларимизнинг бахтини уғирлаб, уларнинг бизга ва ҳаётга булган муносабатларига путур етказамиз ва бунинг натижаси улароқ болалар қулидаги ҳам, қайту ва тушқулик бизни заррача ҳам ташвишлантормайди. Баъзан бир ота еки бири онанинг тарбия соҳасидаги нуноқлиги оқибатини купчилик бўлиб, бир неча йиллар давомида тузатишга овора буламиз. Бундай муваффақиятга эришмаган пайтларимиз ҳам куп. Қонунларимиз ота-оналикка нолойик кимсаларни ҳуқуқидан маҳрум қилади, бироқ ота-она меҳри-мурувватига зор, яримта кўнғилларни ким бутлайди.

Халқ таълими ходимлари талабига асосан судда бир аёлни оналик ҳуқуқидан маҳрум қилишди... Аёл пардоз-андозни жойига қўйган, кийимлари башанг. Она ёш умрини боласига уралашиб ҳазон қилишни истамади. Гувоҳларга сўз берилганда, унинг ишга кетишдан олдин боласини кучага ҳайлаб, уйни қўлфлаб кетиши, кечгача бола қорни оч, совуқ еган, толиққан ҳол-

да кучаларда дайдиши ва баъзида остонада ухлаб қолиши ҳақида гапирди.

Онанинг келтирган баҳонаси шу бўлдики, «Боланинг эси йуқ, уйинга берилиб кетса, уй очик қолиб, уйдаги жиҳозларни ҳар ким олиб кетиши мумкин» эмиш. Гувоҳлар у ҳақда «бу аёл» дейишса, суд ходимлари «жавобгар» — деб таъкидлашарди. Ҳеч ким уни «она» — дегиси келмасди.

Болани-ку давлат қарамоғидаги болалар уйига топширишди. Энди унинг қорни туқ булади, остонада ухламайди, совуқ емайди, бироқ унинг захарга айланган бахтиёр болалигини ким яратади?

Яна бир воқеа ҳақида тўхтаб утишни лозим деб ҳисобладим. Тўққиз йил яхши ўқиб, ибратли ахлоқи билан ҳаммага намуна бўлиб келган бир ўқувчи унингча синфга чиқиши билан ўқимай қўйди. Сиртдан қараганда бу олдий воқеа эди, бироқ унинг замирида бир инсоннинг қисмати, тақдирлари етарди. Маълум бўлишича, ёзги татил кунларида у дам олишга кетади, орада онаси оламдан утади. Отаси эса угли қайтгунча унга хабар бермайди. Угил қайтгач, аввалига йиллайди, кейин отасига ҳам осонмаслигини

унга тушунтиришади. Ва ниҳоят уй-хужалик ишларини зиммасига олиб, сабр қилишга ҳаракат қилади. Кўнлар утади. Кийинчиликлардан ҳеч кимга нолмайди. Бу борада отаси бошқага уйланади ва углига «онанг урнига она булади», — дейди. Мана шу сўзлар билан ота уз фарзандига қаттиқ озор берганини, фарзанд учун онаси урнига ҳеч ким уга олмаслигини пайқайди. Фарзанд энди онаси енига катталарга булган ҳурматини, беозор хотираларини, бахтини дафн этади. Энди унинг атрофдагилар билан муносабати бутунлай издан чиққан эди.

Бу мисолларда биз болаларга фақатгина кумакчи, меҳрибон эмас, ҳатто улар учун энг азиз кишилар эканлигини мизни англаймиз. Бизларнинг уларга кам эътибор беришимиз еки уларнинг биздан ажрашлари фожеали оқибатларга олиб келар экан. Демак, биз улар билан ҳам жисмонан, ҳам маънавий бирга булганимиздагина тарбия санъатимиз мевасидан баҳраманд бўла оламиз ва фарзандларимиз чинакам бахтли буладилар.

Ҳамдам ТҶҲҲҲҲ

«ЎТТАН КУНЛАР»

Машҳур «Ўтган кунлар» романи асосида янгитдан филм оли-наётгани барчамизни қувонтир-ди. Чунки мумтоз асарларга қайта-қайта мурожаат этиб, унинг го-сияга, маъносига чуқурроқ кириб-бориш, ўзинг учун янгитдан гу-заллик оламини кашф этиш ҳа-миша фойдалан холи бўлмаган. Шу боисдан «Ўтган кунлар» узбек-кино усталари томонидан қарийб-30 йил аввал филм қилинган бул-са-да, унга қайтадан мурожаат-этиб, томошабинлар орзуси — сеvimли асар воқеаларини тула-қонли қуриш, қаҳрамонлари бил-ан қайтадан мулоқотда бўлиш-дек ишни амалга оширдилар.

Маълумки, «Ўтган кунлар»да-ги воқеалар, уртада тугилган-зиддиятлар, муаммолар кучайиб,

улар оила доирасидан чиқиб, иж-тимой аҳамият касб этади. Асар-да аёлининг оиладаги ўрни, мав-қеи, турмушдаги уринишлари, ор-зу ва армонлари тузум ва давр зид-диятлари, ноҳақликлари икки се-вишган ёш муҳаббати ва фожиа-ли тақдир орқали тасвирланганки, кино ижодкорлари ҳам бу масала-га уз муносабатларини билдирган-лар.

Китобхонларга деярли ед бўлиб-кетган анъанавий ишқий учбур-чак, яъни Кумуш-Отабек-Зайнаб-можароси бу сафар экранда қандай-ҳал этилганини баҳолаш томоша-бинларга ҳавола. Фақат шунга ай-тиш мумкинки, аввалги «Ўтган ку-нлар»да Отабек ва Кумуш роллари-ни уйнаб машҳур бўлган актёрлар-Улмас Алихужаев ва Гулчехра Жа-

милова билан яна экранда учрашишга-муяссар бўласиз: бу сафар улар Кумушнинг-отаси-онаси Мирзакарим қутидор ва-Офтобойим ролларида чиқадилар.

Таниқли кинорежиссер Мелс Абзалов-«Ўтган кунлар»га анча йиллардан бери-тайёрланиб келади. У утмишимиз ҳақида-ги «Армон» филмидаёқ узбек аёлининг-оила ва жамиятдаги ўрни, унинг маъна-вияти ва ҳаётини муносабатларини экран-да курсатишга уриниб курган. Мана шу-изланишлари, тажрибаси улароқ «Ўтган-кунлар»нинг янгича экран талқини дуне-га келди. Хар бир китобхоннинг ҳаёлида-жонлангирган ўз Отабеги, ўз Кумуши, ҳаттоки Зайнаби бор. Филм ижодкорлари-узлари ижод этган бу сеvimли қаҳрамон-ларга томошабинлар бефарқ қарамаслик-ларига, унутилмас бўлиб қолишига умид-қиладилар.

Жамила АСАДОВА

СПИД ҲАҚИДА

Утаётган XX асрнинг-энг даҳшатли воқеалари-дан бири бўлган СПИД касаллиги бил-ан оғриганлар сони кун-дан-кунга ортиб бормоқ-да. Бу касалликнинг асо-ратлари деярли барча-мамлакатларда қури-моқда. Ҳаммамиз яхши-биламизки, СПИДни-юзгага келтирувчи ви-руслар баданнинг таш-қи қисмида бўлади ва-кўпроқ жинсий алоқа-пайтида бу вируслар бир-танадан иккинчи бир та-нага утади.

Кўпчилик Европалик-олимларнинг айтишича, терисининг ташқи қис-мида вирус пайдо бул-ган кишиларда 3 ойдан-сўнг вирус қон таркиби-га утаркан. 4-10 фоиз-кишиларда эса бу жа-раён 6 ойдан сўнг юз

бериши мумкин экан. Ай-рим кишиларда баъзан-вирус юққан кундан 8 кун-кейин ва ҳаттоки бир йил-дан кейин вирус қон тар-кибига утиши мумкин.

Айниқса аёлларда ой-лик ҳайз қони келиши-пайтида қилинган жин-сий алоқа туфайли СПИД-билан заҳарланиш хавфи-тез туғилади. Аёллар ҳоми-лали пайтида бу касаллик-билан заҳарланса, қорни-даги боласи ҳам у билан-бирга заҳарланади. Агар-заҳарланиш бола тугил-гандан кейин содир булса, она боласини кўкрагидан-эмизаётганда заҳарлаши-мумкин.

Биз уйлаймизки, олдин-дан қўрилган чоралар, эҳ-тиёткорликлар бу касал-ликнинг олдини олади.

«HEALTH» журналидан-олинди

Муҳаббатнома

Абдулла ОРИПОВ

СЕВГИИ ҲИМИ

Ёмғир тинмай ёғди кун бўйи,
Ёмғирли кун каби эзилди дардим.
Ййдоқ кўчаларда жим юрган куйи
Сенинг изларингни ахтардим.
Уфқларда эса аччиқ бир туман
Менинг кўзларимга қуярди заҳар.
Увушган қалбимни сокинлик билан
Эзар эди бум-бўш бу шаҳар.
Энди сен тутмасан асло қўлимни,
Ўтган сеvimг учун очмасан аза,
Оҳ, қандай улим бу, сеvimги улимни,
Унга на қабр бор ва на жаноза.

ҲАЙР ЭНДИ...

— Ҳайр энди...
Қалбимда бир видео қолди,
Ҳайр энди, сен кетдинг, беғуноҳ оху.
Бугун сен қайдасан? Қайларда қолдинг?!
Бугун бош устингда кимнинг паноҳи?!
Сени кеч топгандим, эрта йўқотдим.
Қаргагин, лойикман сенинг қаҳрингга.
Ўзгалар қалбида қадр уйғотдим,
Бироқ столмадим ўзим қаҳрингга.
О, инсон қисмати, бунчалар чигал,
Бунчалар хилма-хил фожиа ва аза.
Қисматим, ўзимман гуноҳкор бу гал,
Наҳотки гуноҳкорга қушиқдир жазо?!
— Ҳайр энди...
Қалбимда бир видео қолди,
Ҳайр энди, сен кетдинг, беғуноҳ оху.
Бугун сен қайдасан? Қайларда қолдинг?
Сен бугун кимларнинг маъсум ҳамроҳи?!
Қайси бир одамнинг бахтига ерсан,
Очилдим сenga толе дарчаси?!
Бугун сен кимларнинг меҳрига зорсан,
Менинг юрагимнинг мажруҳ парчаси.

АГАР ОҒИЗДА ТОШ БЎЛСА...

Бир оилада эру хотиннинг ҳеч-бир-бирлари билан сузлари тўғри-келмабди, эри бир гапирса, хоти-ни ун гапирибди. Охири икковла-ри ажралишга келишиб, қозини-нг олдида боришибди.

— Тақсир, бизни ажратиб-қўйсангиз, ҳеч келишиб яшолма-дик.

Қози жуда талбиркор, хушёр, доно одам экан, икки ёшга қараб:

— Хуш, энди сизларга икки-ҳафта муҳлат бераман. Шундан-кейин келасизлар, кейин сизлар-

ни ажратиб қўяман, — дебди-ла, аёлга коса ичидан кичкина бир тош-ни олиб узатибди:

— Қизим, сиз ушбу тошни-оғзингизга солиб олинг, фақат овқат-маҳалида оғзингиздан олмасиз, еб-бўлгач, яна солиб қўйинг; — дебди.

Шундан кейин қозининг олди-дан эру хотин кетишибди. Келин-уй юмушларини индамай оғзида-тоши билан бажарар, овқатини еб-бўлгач, кейин яна оғзига тошни-солиб олар экан. Хуллас, қози бер-ган муҳлат келибди. Эр-хотин ҳеч

Донолар бисотидан

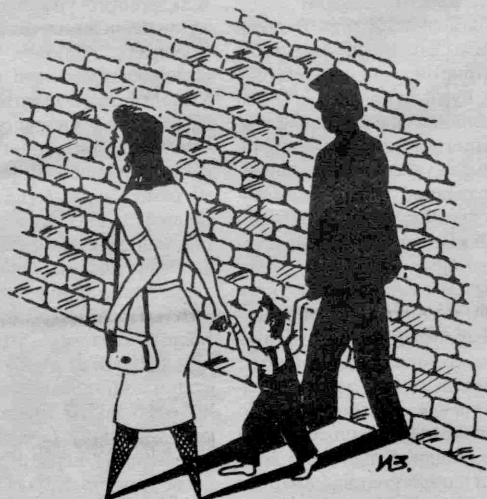
уришшимабди. Икки ҳафта мобайнида бир-бирларидан озор қуришмабди ва қозининг-олдида боришибди.

Қози эр-хотинга донолик билан тикилиб:-
— Энди мен сизларни ажратиб қўйишим-керак. Мана, бу ерга муҳрингизни қўйинг, —-деб қув томонга қарабди.

— Менинг қуядиган хотиним йўқ, —-дебди қув. Келин булса, «Менинг ҳам чиқа-диган эрим йўқ», — деб туриб олибди...

Демак, пириш сузлилик ҳақиқий, фа-ришга аёлларга хосядр.

Саломатхон ҲАСАНОВА

Оила ва жамият

Муассисларимиз:
Ўзбекистон Республикаси
Хотин-қизлар қўмитаси,
Болалар жамғармаси ва
«Соғлом авлод учун» Халқаро
хайрия жамғармаси

Шioriимиз:
Оила - жамият фахри

БОШ МУҲАРРИР: ДИЛБАР САИДОВА

Телефонлар:
Бош муҳаррир - 133-28-20
Котибият - 34-86-91
Эълонлар бўлими - 136-56-52

МАНЗИЛИМИЗ
Тошкент- 700000,
Амир Темур кўчаси,
1-тор кўча, 2-уй.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмаҳонаси.
Манзил Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41- уй.
Босишга топшириш вақти - 20.00
Босишга топширилди - 19.30

Ҳомий
«Матбуот тарқатувчи»
акциядорлик жамияти

Обуна индекси - якка обуначилар учун 176
ташкilotлар учун 177
Рўйхатга олиш № 33
Буюртма Г- 01075
29711 нусхада чоп этилди.
Формати А-3, ҳажми 2 босма табоқ.
Чоршанба кунлари чиқади.
Баҳоси эркин нарҳда.
Навбатчи Комил ТОШ

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик куни — 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

Муассислар: Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар қўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро хайрия жамғармаси

ТАНСИҚ БАҲОР

ЗУЛФИЯ

Яна кўк тубида сайрайди
қушлар,
Яна кўҳна замин ям-яшил
кўрпа.
Яна тандан кетди
мудрашу тушлар,
Яна ёшдек дилда ўйлар
минг турфа.

Гар ибора қадим, қофия
сийқа,
Аждод ўлмаслигин
ҳақиқати бу.
Баҳор дединг: бирдан
олам антиқа
Ва сенда энг ёлқин, тирик
бир туйғу.

Ёшингни, дардингни,

изтиробингни
Бир силкиниш билан
отасан йироқ.
Хаёлинг етмаган, умид
тутмаган
Энг йироқ уфқлар келар
яқинроқ.

Ва сен яна қалби оташга
тўлиқ,
Тоғни талқон қилгич
қудрат танингда —
Меҳнатга тушасан,
ҳосил ҳам бўлиқ,
Бу йил етилажак шонда
ақалли,
Заррача маҳсулинг
бўлиши аниқ.

Биз нега Баҳорни, Наврузни бунчалар соғиниб, меҳр билан, интиқ бўлиб кутамиз?

Ахир, фаслларнинг ҳаммаси ҳам биз учун азиз-ку, байрамларнинг ҳаммаси ўз номи билан байрам, қолаверса, тирик-лигимизнинг ўзи ҳам байрам...

Шундай экан, нега айнан баҳорга, Наврузга ёш қари барчамизнинг меҳримиз, муҳаббатимиз, ошқу шайдолигимиз узгача... Негаки, саррин шабадалар эсиб, табиатда жонланиш, униш, усиш, гуллаш жараёни кечаркан, бу ҳолат бизнинг қалбимиз, қиефамизга ҳам кучиб утади. Баҳор файзу тароватидан ранг олган Оламга сеҳрланиб, ҳайратланиб боқарканмиз, жисман ва руҳан ўзимизни ешаргандек, тозаргандек, юксалгандек сезамиз... Бу баҳорий хис-туйулар ҳаётга булган шавку-иштиқекиминиз тагин ҳам оширади, орзу-умидларимизга парвоз бағишлайди, ҳаёлча бўлиб қоламиз, ҳаёт ва абдиёт, бахт ва муҳаббат ҳақида ўйлай-миз...

Менинг назаримда бу дамларда энг ёвуз одамнинг ҳам заҳил чехрасига қон югургандек бўлади, руҳи тиниқлашади, озгина муддатга бўлса-да, қингир қилгиликлардан тийиллади... Фаслларнинг келинчаги, суюқлиси, ардоқлиси — Баҳорнинг энг муҳим ўзига хос жиҳати, афзаллиги, аҳамияти ҳам шунда — борлиққа, борлиқдаги ҳар бир майсага, дов-дарахтга, ҳар бир мавжудотга гузаллик ато этади!

Биз шу сабабдан ҳам баҳорни севамир ва бу фоний оламда қанча муддат умргузаронлик қилмайлик, ҳаммаша, ҳар тал уни соғиниб, интиқ бўлиб кутамиз...

Шарқнинг донишманд шоири, фалакиёт билимдон, математиги Умар Хайём узининг «Наврузнома» асарида «Навруз» сузи биринчи марта зардуштийлик динининг муқаллас китоби (эр. авв. III-II асрлар) «Авесто»да тилга олинганлигини кайд этади. «Авесто» — Урта Осиё Эрон, Озарбойжон ҳудудига яшаган халқларнинг маиший, маданий, маънавий ҳаёти ҳақида маълумот берувчи муҳим манбалардан ҳисобланади. Демак, Баҳор бизнинг ажлодларимиз фикру ўйини, ҳайрату шавқини, меҳру муҳаббатини тортганига неча минг йилликлар бўлибди. Навруз байрам сифатида тилга олинган «Авесто»да инсон ҳаётининг мазмуни уч маънода мужассам топмоғи лозимлиги ҳам кайд этилган. Булар — яхши фикр, яхши суз, яхши ишлардир. Инсон бутун борлиги билан ўзида ана шу уч маънони ўстириб, камолга етказмоқ учун интилиб яшаши кераклиги ўқтирилади унда. Қадим ёлгорликлар яна шундан далолат берадиларки, Наврузда меҳнат гоётда улугланган, бу кун айниқса, деҳқончилик, чорвачилик, ҳунармандчилик касб-корларининг ҳақиқий байрамига айланган. Шунга қура Навруз азал-азалдан баҳор байрамигина бўлиб қолмасдан, балки меҳнат, бунедкорлик байрами сифатида эъзозланган, қадрланган.

Кексаларимизда «Баҳорнинг ҳар дами ганимат», — деган гап бор. Буни яна «Умрининг ҳар дами ганимат», — деб айтилса ҳам сира хато саналмайди. Ва ниҳоят яна «Бу кўҳна дунёда инсон учун баҳор ҳам, умр ҳам ганимат», — дейилса-ку, нур устига аъло нурдир.

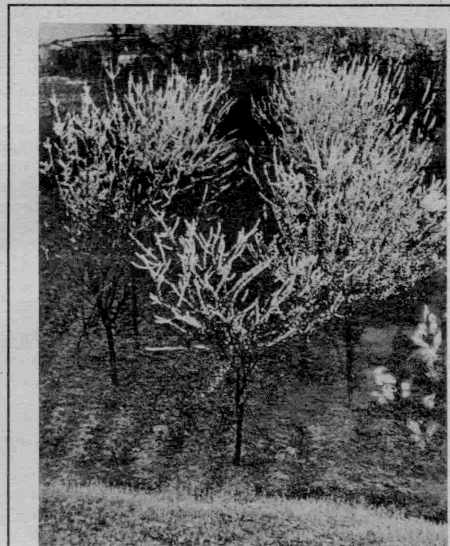
Улуг юртдошимиз ҳазрат Баҳовуддин Нақшбанд «Кун-гил Олло таоллода, қўл ишла бўлсин», — деган эканлар. Бу зоти қомилнинг касб-корлари эса матога нақш солиш бўлган. Пайгамбар Алайҳиссалом ҳалисларидан бирида мусулмонларга қарата: — «Тангри сизларнинг ташқи курунишингиз эки молу-давлатингизга эмас, балки дилларингизга ва ишларингизга қараб баҳо беради», — дейилган. Мустақиллик пиллапозларидан далил олишгаётган мамлакатимиз тикланиш даврини бошидан кечираётган, тараққиёт эса ўз-ўзидан қўлга киритилмайдиган. Гузал, фаровон турмушга, бахт-саодатга фақат меҳнат, яна меҳнат ва яна меҳнат туфайлигина эришиш мумкин.

Бахт сари элтадиган энг тугри йул ана шу. Меҳнат — ҳаёт қўрқига қўрқ қўшувчи энг улуг воситадир...

Бугун юртимизда Баҳор — Наврузи олам тантанаси. Вазирлар Маҳкамасида 11 март куни бўлиб ўтган Навруз байрамга тайёргарлик куриш ва уни ўтказиш ташкилий қўмитасининг мажлисида Президентимиз Ислам Каримов Навруз табиатининг уйғониш айеми, орзу-умидлар рамзи, меҳнат ва бахт, меҳр-муруват, яхшилик ва эзгулик, дустлик байрами эканлигини алоҳида таъкидлади.

Келинг азиз юртдошлар, ҳар биримиз яхши фикру ниятларимиз, бисотимиздаги янг яхши сузларимиз, қўлимиздан келган қўлтуг ишларимиз билар энг қадимий ва миллий байрамимиз Наврузга пешвоз чиқайлик.

Дилбас САИДОВА

«ГУЛБАДАНБЕГИМ» МУКОФОТИ

Самарқанд шаҳар Боғишамол тумани ҳокимияти Оила йили муносабати билан «Гулбаданбегим» номидаги мукофотни таъсис этди. Туман тараққиётига ўз меҳнату интилишлари билан ҳисса қўшаётган хотин-қизлар бумукофотга лойиқ деб топиладилар. Байрамларга бой мартнинг тароватли кунларида бирда танлов ғолиби деб аниқланган ун икки хотин-қизга туман ҳокими А. Тухтамуродов «Гулбаданбегим» сурати зарб этилган эсдалик нишони ва қимматбаҳо совгани тантанали суратда топширди.

— Темурийлар маликаси «Гулбаданбегим» танловини ҳар йили утказамиз ва март ойида ғолибларни аниқлаб мукофотлаймиз, — дейди Боғишамол тумани хотин-қизлар кўмитаси раисаси Барно Самиева.

ЎЗ МУХБИРИМИЗ

Хорижда маош ҳисобига кун куришса-да, иқтисодий жиҳатдан анча бақувват оилалар куп. Социолог оилалар шундай хонадонлардан айримларининг ички аҳволини ўрганиб чиқишди. Маълум бўлишча, бундай «тукилилик»ка хонадон бекасининг тежамкорлиги туфайлигина эришилган экан. Америкалик уй бекалари ҳатто қандайдир оқётган сувни ҳам тежаб ишлатишаркан. Улар учун поке-рак нарсанинг ўзи йўқ. Ҳар буюмдан икки-уч мартаба фойдаланишди. Ҳатто болалари расм чизган қоғозларни ташлаб юборишмайди, уни қайсидир мақсадларда қўллашди. Лимон ёки апельсин пучоқларидан кунбўй чой ёки уларни шакарлаб мазали конфетлар тайёрлашди. Тежамкорликлари туфайли яхши кийинишиб, яхши яшашди.

Хўш, бизда-чи? Олимларимизнинг ҳисоблаб чиқишча, хонадонларимизда исроф қилинаётган бир кунлик нон маҳсулотлари 400 килограммни ташкил этаркан. Шаҳардаги тоза сувнинг 21 фойизи ишлатилмасдан қууруларга оқиб кетади. Куп қаватли биноларнинг умумий эшиклари яхши ёпилмаслиги туфайли бир суткада бекорга совурилатган иссиқликнинг ўрнини тўлдириш учун 98 кило-

грамм кўмир зарур буларкан. Агар бу ҳолни республикадаги шаҳар ва қишлоқлар мисолида олсак ҳамда қишнинг ҳар бир кунини 98 та купайтирсак, шубҳасиз жуда катта рақам келиб чиқади! Биз уй бекалари-чи? Базан уйда нон бўлса-да, янгисини олиб келамиз. Қоттан нонлардан фойдаланишга ҳам гоҳо эринамиз. Нима учраса, шунини оламиз. Хўллас, уйлаб-ўлчаб қилинмаган юмушларнинг бири иккинчиси тақдир кетаверади. Рузгордан барака кетади. Оила юритиш санъатини яхши билмаслигимиз якқол қўзга ташланиб қолади.

Аслида, оила иқтисодини яхшилашнинг қўлай усули пулни тежаш ва уни режа билан ишлатишдан иборат. Чунки, рузгор жамғармасини худда-беҳуда сарфлавериш яхшиликка олиб келмайди. Тежам бўлмаса, оила даромади емирилади, бора-бора таназзулга ўт тутади. Оила бошқалари танг вазиятдан қўтулиш учун бошқалардан қарз сурашга мажбур бўладилар. Қарз сураш эса ўта хижолатпазликдир. Жамғармани асраш ҳақида «Қобуснома» шундай ўғит беради: «Жам этгандан сўнг яхши саклагил ва ҳар иш учун уни қўлдан бермагил, нонинким сақламоқ йигишдан кура мушкулдир. Агар керак вақтида зарур иш учун олиб харж этсанг, ҳаракат қилиб унинг ўрнини тўлдирил».

«Эрақанинг қўли баракали» деган гап бор. Лекин, эрининг топиб келганини жой-жойига қўйиб сарфлаш орқалигина рузгорга барака киритишда аёлининг талбиркорлиги ниҳоятда зарур. Гарчи хонадонда эр киши «ҳазинадон» бўлгани чоғда ҳам, рузгор юритиш санъати аёл қўли, аёлининг ақл-идроки билан амалга оширилади. Момоларимиз бу соҳада жуда доно ва уйда-бурро булганлар. Улар рузгорда «узилиш» бўлишига йўл қўйишмаган. Бунга эса режа билан иш юритиш туфайли эриш-

ганлар, албатта. Утган асрда яшаган олима Фахр-ул-Банотнинг «Оила сабоқлари» мажмуасида ҳам худди шу ҳақда сўз юритилган: «Бир хоним уйининг илора қилувида исроф этувчи бўлса, у эрини ранжитиши маълум. Узи ҳам торликка тушиб машаққат чекадур. Эр исроф қилувчи булганда ҳам хоним уни яхши тутга билувга ур-

энг кераклисини харид қилган яхшироқ булар...

Оила даромадини оширишнинг яна бир усули ҳисоб-китоб билан рузгор тебратишдир. Манбаларда келтирилишича, таниқли физик Мария Кюри оила қўрандан сўнг харид қилган илк буюми дафтар бўлган. Дафтар муқовасига Кюри хоним ўзининг нозик қўллари билан «ҳисоб-китоб» деб езиб қўйган. Машҳур файласуф Эзюпери оиласида эса узгача аҳвол ҳукм сурган. Оила даромади майдаланиб, сўнг катта идишга солиниб, оила аъзоларига маъ-

лум бўлган жойга қўйилган. Идишдан ҳар ким узига керакли пулни олаверган. Хонадон бошлигининг даромади катта бўлишига қарамай, идишдаги пул ярим ойга зурга етган. Японлар бу соҳада анча пишиқроқ, улар уй бекаларига куп чўнтакли (озик-овқат, кийим-кечак, дам олиш кабилар учун) ҳаме-лар бўлиши кераклигини тавсия этиладилар. Аниқ ҳисоб-китобга асосланган немис халқининг батариб турмуш тарзи эса ҳаммага ҳавас уйғотади. Чиндан ҳам, рузгорни ҳисоб-китоб йўли билан тебратиш энг синалган ва самарали усулдир. Бу ҳолатда оила ҳаёти бир маромада кечади, ҳазинада доимо пул бўлади. Демак, «сарф-харажат» дафтери тутишнинг ҳам афзал жиҳатлари куп экан. Яъни бундай дафтар оиладагиларни сабр-қаноатга ургатади, натижада исрофнинг олди олинади. Оила даромади шу тариха қупая боради, рузгорга қўт-барака оқиб киради.

Ҳар бир хонадон бекаси ўз уйи, ўз мулки, ўз рузгорининг барокоти учун доимо қайғуриб, оила даромадини оширишга эришмоқлари керак. Оиланинг молиявий фаолиятини яхшилашда эса иқтисодий билим, режа ва ҳисоб-китоб талбиркорлиги устивордир.

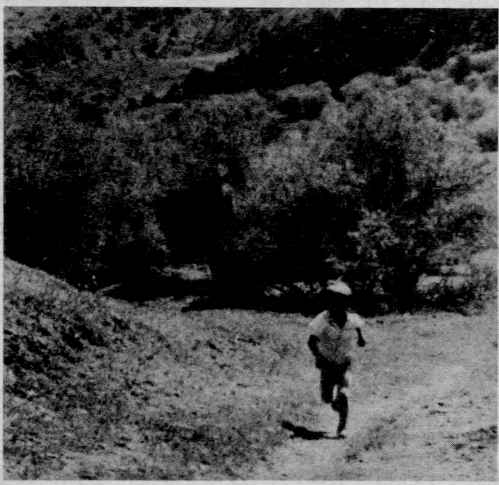
Гулчехра ЖАМИЛОВА

БАРАКА ЭРКАКЛАР ҚЎЛИДА...

бордию аёл тежамкор бўлса, янада яхши!

гатмоғи, егуликларни ва бошқа нарсаларни режалаб тутмоғи керак. Донни йиққан донодир, дейдилар. Эрининг пулини машаққат ила топганини уйлаган, исрофнинг зарарини билган хонимлар уй ичидидаги нарсаларни режалаб тутадилар...

Айтайлик, бир хонадонда анча-мунча жамғарма тушди. Энди уй эгаларининг эҳтиёжларини ўрганайлик. Оила бошлиғи узига бир сидра уст-бош олишни худди шу пайтга режалаштирган. Хонадон соҳибасига ҳам ишхонасида булажак тантана учун янги костюм, бир-иккита либослар зарур. Шунингдек, бир неча вақтдан бери ерда тахланиб етган китобларни жойламоққа махсус китоб жавони ва меҳмонхона девори-га осиш учун гилам харид қилиш ҳам режалаб қўйилган. Агар қўзда тутилган нарсаларнинг ҳаммасини олиш лозим бўлса, яъни даромаднинг бир қасасиям қолмай сарфланади. Лекин, даромаднинг бир қисmini сақлаб қолиш мумкин-ку, ахир! Нима қилиш керак? Шундай пайтда «етти ўлчаб, бир кесмоқ»ликнинг ҳосияти катта. Дейлик, меҳмонхонага гилам харид қилиш кейинроққа сурилиб, унинг ўрнига хонадондагилар учун зарур булган китоб жавонини сотиб олган маъқулроқдир. Ё бўлмаса, кийим-кечакларни буткул янгилашдан кура-

Литванинг собиқ президенти Альгирдас Бразаускас собиқ иттифок ҳудудига юзага келган мустақил давлатларнинг нафақага чиққан айрим раҳбарларига қараганда ҳийлагина кўпроқ нафақа оларди. Унинг ойлик нафақаси бу республика президенти оладиган ойлик маошнинг ярмини ташкил этарди. Март ойидан бошлаб эса Литванинг собиқ президенти 3,5 минг лит (875 доллар) нафақа оладиган бўлди.

Литванинг янгида сайланган президенти Валдас Адамкус ҳам қариллик нафақасини олади. У ҳозир 71 ёшда. У 40 йил АҚШда яшаб, ишлаб кес-сайган чоғида узи учун етиб-ортадиган турмуш шароитини яратган. Литва президенти-нинг нафақаси 5 минг доллар бўлиб, бу Россия президенти Борис Ёлциннинг ойлик маошидан куп. Литвалик нафақахўр раҳбарларга ҳавас қилса арзир экан.

Саратов вилоятидаги (Россия) Балакова шаҳри ҳокими А. Саурин яқин-орада шаҳарда иловатхона очилишини маълум қилди. Бундай қарорга келинганининг сабаблари-

ни изоҳлаб, у «фақат туманнинг иқтисоди ва қишлоқ ҳужалик муаммолари билангина эмас, балки таносил касалликларига қарши кураш билан ҳам шўғулланишга мажбур»лигини таъкидлади. Дарвоқе, бу туман Россия буйича СПИД касаллиги тарқалишига кура энг олдинги ўринларда бормоқда. Ҳокимнинг иловатхона очиш йўли билан ушбу муаммони қисман бўлса-да ҳал этишга қарор қилгани шаҳар кенгашида маъқулланса, ҳокимият «янги корхона» қурилиши учун кредит ажратлади. Кредитдан ўз вақтида тула қўтилиш учун янги «корхона»да «меҳнат унумдорлиги» юқори бўлиши зарурлигини шаҳар ҳокими уйлаган бўлса, ажаб-мас!

Англиянинг машҳур «Манчестр Юнайтед» клубида туш сурадиган 22 ёшли Дэвид Бэкхемни билмайдиган футбол ишқибози топилаб кетди. Яқинда бу доврқли футболчи уйланди бошига бало орттирди. Тупсурашнинг ишқи узига ухшаган юлдузлардан бири — «Спайз герлз» гуруҳининг хонандиси Виктория Аданга тушган эди. Минглаб ишқибозларнинг ҳавасини келтирган юлдузлар тўйи

зур тантана билан ўтди. Шундан кейин орада Қоработир пайдо бўлди, яъни хонандага кўнгил қўйган бир кимса Д. Бэкхемни узлуксиз таъқиб қилиб юрадиган бўлди. Рапш утида енган ағёр унга почта орқали футболчининг исм-шарифи уйиб эзилган ўқ «совга» қилиб, бу билан ўзининг муҳаббатини янги-ни билдирди. Ҳозир қувётурани шаҳар полицияси ўз ҳимоясига олган. Унинг кетидан тушган

кимсани ушлаб, шахсини аниқлаш имкони бўлгани йўқ.

1996 йили Белоруссияда ўта оғир жиноятлар учун ўлим жазосини қўллаш керамики бундай жазони бекор қилиш лозими, деган масала халқ ҳукмига ҳавола этилган эди. Умум-халқ референдумида республика аҳолисининг аксарият қисми ўлим жазосини қўллашни

эклаб овоз берди. Шу йили Белоруссиянинг суд органлари 29 нафар жиноятчига ўлим ҳукмини чиқарди ва 38 жиноятчи ана шу ҳукм асосида қатл этилди. 1997 йили олий ҳукмга лойиқ деб топишганлар сони 46 тага етди. Белоруссияда оғир жиноятга қўл ураётганлар сони оғир бораётгани суд органларининг қатъий чораларни қўллашга мажбур қилаётганини қўйидаги фактдан ҳам билса бўлади. Хусусан, утган икки йил мобайнида республика ҳудудига атай қасд қилиб одам ўлдириш жинояти 2325 марта содир этилган.

Ҳиндистонда чиқадиغان «Хиндистон таймс» газетаси яқинда мамлакат ешлари орасида узига хос суров утказди. Газета ешларга: янги бош вазир қандай фазилатларга эга бўлиши керак ва у дунёдаги машҳур давлат арбобларидан қайси бирига ухшашини истардингиз, деган савол билан мурожаат этди.

Суров натижалари қўзғатилгандан ҳам ғаройиб бўлди. Хиндистонлик ешлар булажак бош вазирда узлари қуришни истаган энг асосий фазилат деб билимдонлик ва ростгўйликни эътироф этдилар. Ешларнинг фикрича, бош вазир машҳур дав-

лат арбоблари Жон Кеннеди, Филел Кастро, Саддам Хусайн ва Британия қироличаси Елизавета II га ухшагани маъқул экан. Албатта, аксарият хиндистонлик ешлар бу рўйхат бошида Жаҳоҳирлал Неру номини тилга олишган.

АҚШнинг Швейцариядаги собиқ элчиси Ларри Лоуренснинг беваси Шели Лоуренс яқинда журналист А. Хоффингтонни ва «Нэшнл инквэйер» газетасини судга берди. Журналист Ш. Лоуренс хоним ҳақида унинг шаънига тегадиган хабарни тарқатганликда айбланади. Хабарда Ш. Лоуренс хоним бир пайтлар эрини чет элга элчи қилиш мақсадида АҚШ президентиликка номзод бўлган Б. Клинтоннинг сайлов комиссиясига анчагина маблағ утказган ва бу билан, газетдаги хабарда эзилганидек, «муҳаббат бекорор Билл»га «халис хизмат» курсатган. Собиқ элчининг беваси узига етказилган маънавий зарар учун журналист ва газетадан 25 миллион доллар жарима талаб қилмоқда. АҚШ президенти ҳали бу жанжалга муносабатини билдиргани йўқ.

Сиз қўқонлик моҳир тадбиркор Нуруллохон Ҳожи Абдуллохон ҳақида эшитгансиз. У «Роҳат» хусусий фирмасини ишбилармонлик билан бошқариб, Қўқондаги унлаб ташкилотларга, мактаблар, болалар ва болалар уйлари, юзлаб муборак тадбирларга ҳомийлик қилмоқда.

Нуруллохон Ҳожи фақат ишда эмас, оилада ҳам тадбиркор. Гапнинг энг муҳими ана шунда. Зеро «уйим-жойим, болам-чакам», деган одам Ватанининг нимагини чуккур ҳис қилади. Оиласини севса Ватанининг севди. Қуйилган суҳбатлар фикримизга далил бўла олади, деб уйланим.

НУРУЛЛАХОН ҲОЖИ БИЛАН СУҲБАТ

— Дадам Абдуллохон ака энг қийин пайтларда ҳам бирон кун бизни оч қолдирган эмаслар, жуда ҳаракатчан, сезгир, юраги кенг одам эдилар. — дейди Нуруллохон, — ҳунари қосиб бўлган даламдан куп яхшилик курган раис ун сотих ер бериб, қани бир деҳқончиликка ҳам қўл урингчи, деган экан. Дадам астойдил ишлаб, бугдойдан мўл ҳосил олдлар.

Эсимда: бугдойни уриб, аллақачасини қолхозга топшириб, қолганини пояси билан эшакка ортиб, узимиз пиеда йўл босиб, шаҳарга қайтдик. Кейин унияим янчиб: шамолда шошириб, бугдойни қолларга солдик. Ушанда эҳ-хе, қанчалар қувонганимизни тасаввур қилолмайсиз. Кейин уйласам, далам бугдойни нега дала бошида янчиб, тозалаб кела қолмай, уйга пояси билан ташиб келдилар десам, шу болалар курсин, кузи түйсин, яйрасин, тўкилган-сочилганини ҳам узлари териб, қадрига етсин, деб шундай қилган эканлар.

Далам нимаики иш билан машғул бўлсалар, ёнларида уралашиб, қарашиб юравардим, далам ҳур-санд бўлиб, «Ҳа, одам бўласан, болам» деб елкамга қоқиб қуярдилар...

Нуруллохон 11 ёшида устага шогирд тушиб, дуракторлик қилди. Маҳалладаги домлага дастархал қилиб, ундан диний сабоқ олди. Кейин Қониболомдан урик олиб келиб, Қўқонда, Марғилонда сотди. Уқиди, узи пул топиб, узи ўқиди. Рузгор тебратишда онасига ёрдамлашди. Ва ниҳоят уста шогирди бўлиб кетди. Истиклол шарофати билан «Роҳат» озиқ-овқат дуконини хусусийлаштириб олди.

У бир умр бирга яшаб келган ҳамкасбларини туғлаб, юрагидagi гапларни шундай тўкиб солди.

— Жон сингиллар, укажонлар, — деди у одагига кура самимият билан, — ҳар кунин эрта билан шу эшикдан «Бисмиллоҳир роҳманир

роҳийм!» деб кириб келсак ва юракдан ҳалол хизмат қилсак, ҳалол ризқ-рузга эга бўламиз. Ютугимиз узимизники энди. Бунинг учун дуконимизнинг обрў-эътибори, унга хос макен, маданияти, қуринишига эга бўлишга эришмоғимиз керак. Кийинишимиз, муоамламиз, қўлимиз очиклиги, нафсимизни тарбиялашимиз, ташаббускорлигимиз билан Қўқондаги барча савдо ҳодимлари ичида ажралиб турайлик. Узимизга хос иш тутишимиз, уз даражамиз бўлсин!

тутишимиз, уз даражамиз бўлсин!

ОИЛАДА ХАМ ТАДБИРКОР

Худди шундай бўлди. «Роҳат» республикамизга танилди.

— Ҳар қанча чарчамай, ҳар қанча кайфиятнинг ёмон бўлмасин, уйга очик чехра билан кириб келаман. Албатта уйдагиларга, болаларга нимадир ола келаман, — дейди Нуруллохон.

Ажабо, қойил қоламан. Биз аёлларга нима керак. Табассум! Ва жиндек сонга.

— Азизахон менга нимаики топшириқ берсалар, илтимос қилсалар «хўп» дейман. Илоҳи бўлмай қолган тақдирда ҳам хўп» дейман. Ва бироздан кейин сабабини аста тушунтираман. Аёллар яхши гапнинг шайдоси. Аёлларга меҳр керак. Ардоқ керак. Уларни асраб-авайлаш—бизнинг қўлимизда. Набираларга эса қориш-туришда ур-нак бўлишга ҳаракат қиламиз.

АЗИЗАХОН БИЛАН СУҲБАТ

У куркам, келишган, узун бўйли, бугдой бошогидек дуркун аёл. Сузлари пишқ-пухта, дадил.

Бу киши пулни яхши топадилар ҳам, қаттиқлик қилмай сарфлайдилар ҳам, — дейди Азизахон. — Бу кишида одамларга меҳр кучли. Фейлимиз бир хил, ҳудоба шукур. Юлдузимиз-қолдузимизга турти келган. Мана, 26-27 йил яшаб, бирон марта сан-манга бормадик. Шунинг учун ҳам уйимизда барака бор, деб уйланим. Дуконимизда ҳам барака бор, ҳудоба шукур.

Мен у кишининг раёйига қараб иш тутаман. Фейл-атворларини юз эмас, икки юз фозиз ўрганиб олганман. Доим бир поғона паст юришга ҳаракат қиламан. Ишдан келганларда баъзи гапларни раёйларида қараб, кейин айтман. Қаттиқ чарчаганлари е бироз кайфиятлари тушганлигини сезсам, энг зарур гап бўлса ҳам олиб қуяман. Кечгача идорада бу кишининг ҳузурига минг хил одам келиб-кетди. Осон эмас. Лекин ҳали бирон марта эшикдан қовоқ уйиб кириб келганларини курган эмасман. Биринчи саволлари: «Аянгиз қанилар?» — деб сурайдилар ва набиралари Шалоахонини йўқлайдилар.

Ҳали бирон юртга, бирон сафарга

ёлғиз бормаганлар, ёнларида олиб кетадилар. Ҳудоба шукур, жуда куп юртларни курдик. Оқ-қорани танидик.

Мен узим шу оилга келин бўлиб тушганимдан бери қилган меҳнатларимни уйласам ақлим шошади. Мана шу уй-жойларнинг урни култепа эди. Билмадим, йигирма машина чиқинди чиқди-ев. Бу уйлари уй қилгунча, жой қилгунча эсимиз кетди. Бир умр уйимизда уста ишлади. Уларга ош-овқат, супир-сидир, яна мактабда дарс бавардим, денг. 25 йил чет тили ўқитувчиси бўлиб ишладим.

Мана, ҳудоба шукур, энди роҳатин куриб ўтирибман, десам бўлади.

— Азизахон, — дейман яна саволга тутиб, — Нуруллохоннинг

ҳеч жаҳллари чиқадими, сизга ҳеч қўл қутарганимлар?

— Жаҳллари чиққан вақтлари бўлган, — дейди Азизахон бир ҳажват билан қўларкан. — Бир марта денг, шу ҳовлимизда қурилиш кетаётган пайт эди. Билиб-билимай эркакларнинг ишига аралашдим. Айб узимдан ўтди. Майдарок, сифатсизроқ кафедр қолган эди, шунини ишлатиб юбора қолинглар, ҳозир яхшисини қақдан ҳам оласиз, деб бу кишига ақл ўргатдим, усталарнинг олдиди.

У киши эса ишининг пишқ, чиройли бўлишини хоҳлайдилар.

Қиммат бўлса ҳам, қийин бўлса ҳам иш пишқ бўлсин, дейдилар. Мен бўлсам иш тезроқ битсин, дебман-да.

Шунда жаҳллари чиқиб, қипқизариб уйга киришларда, менга бир нарсда демалиру лексин дераза раҳида турган сопол гудонини олиб шартга ерга урдилар. Гули, тупроғи, сопол сингиллари ер билан битта бўлди. Шу манзара менга таъсир қилди. Қузимга еш олиб ичкари уйга кириб кетдим.

Бир оздан кейин ховурдан тушиб, узлари орқамдан кириб бордилар. Яхши гапирдилар. Мен ҳам жимайиб қўя қолдим. Бояги-Боягидек бўлиб кетдик. Ана шунақа. Мени ҳеч сукии урган эмаслар. Умуман, ҳуноқ гапларни тилга олмайдилар. Бақирмайдилар. Юқорда айтганимдек, мен асосан феъл-атворларига қараб иш тутганим учун ҳам орқамга гапга урин қолмайдим. Тинч, ақил аяшайми.

Саъбат МАҲМУДОВА

ЁШЛИКДА БЕРГАН КҮНГИЛ

Мухтабархон билан неча йиллик қадрдон ва яна тенгдош, касбдошмиз. Касбдош дедиму, уйланиб қолдим. Гап шундаки, тиниб-тинчимас, сергайрат Мухтабар «Самандар» деб номланган Ўзбекистон-Ҳиндистон қўшма корхонаси раҳбари ҳамда «Фильм, S» журналининг бош муҳаррири ҳам. Фильм ишлаб чиқариш буйича дунёда Америкадан кейин иккинчи уринда турувчи Ҳиндистон кино санъати ҳақида ҳикоя қилувчи бу журнал республикамиздан ташқарида ҳам ўзининг «ашаддий» ишқибозларига эга.

... Мухтабархоннинг иш хонасидаги ҳамма нарсда Ҳиндистонни, ҳинд киносини эслатади. Девордаги суратлар, шкафдаги ва стол устидаги буюмлар, дераза тоқчасидаги яшнаб турган гуллар хона соҳибасининг дилу нафасотидан сўйлаётгандек тую...

Мен суҳбат учун тузган саволларимни дарҳол унга уза-таман.

— Халқимиз табиятан инсонпарвар, — ҳикоя қилади у. — Узгаларни қадрлайдиган одам эса, бировга ёмонлик тиламайди, санъатни дилдан тушунади, севди. Ҳинд мусиқаси, рақсини худди ҳиндлардек, балки улардан ҳам ортиқроқ севишимизнинг боиси ана шунда бўлса керак. Ҳали қизалоқ эдим, ҳали аям, далам, холаю тоғаларим, аммаю амакиларим еш, бақувват эдилар. Ҳали хонадонларда оддийгина радио нуқта мавжуд, патефон деганлари эса фақат айримларда буларди. «Фалон кинотеатрда фалон ҳинд фильми қуйилармиш», — бу хабар бутун шаҳар аҳли учун нақ байрамга айланарди-қоларди. Бу қувончининг қийиндан-қийин бир тавшиши ҳам буларди — яъни кинотеатрга кириш учун чипта олиш...

Хонадонимизда бу муаммони албатта менга юқлашларди. Кичкинагина эмасмидим — узундан-узун одамлар навбати оралаб сездирмай касса тугунугига етиб олсам бўлди эди. Чипта қўлимда буларди. «Ёшликда берган кўнгил айрилмас бало бўлур», дейишди. Урта мактабни тугатгач, «Кино» журналида котиба-машинистка бўлиб ишлаш бошладим. Айни дамда ТошДуниг кечки бўлимига ўқишга кирдим. «Кино» журналида кино олдими, бир умр боғлиғи қолди.

— «Самандар» Ўзбекистон-Ҳиндистон қўшма корхонаси, уз фаолиятини қай тарзда, нима мақсадда бошлагани билан қизиқаянсиз, — сузида давом этади яна Мухтабархон. — Уз ишинингта эғалик бу уз

тақдиринг — ҳаётинингта эғаликдир. Бу эркинлик-эминлик туйғусидир. Уз эркига эғалик инсонга қанот—парвоз бахш этади. «Феникс Оверсиз Лимител» деб номланган Ҳиндистон фирмаси раҳбари жаноб Сурендра Сингх ҳаётимда бурилиш ва қутарилиш ясаган қўшма корхона тузиш масалагини берди.

Шундай қилиб, кино санъати билан шугулланувчи «Самандар» деб номланган қўшма корхона ташкил этдик. Ҳиндистонлик кинорежиссер ва тадбиркор, Ўзбекистон киночиларининг куп йиллик қадрдони Умеш Меҳра билан танишиш ҳам менинг бахтим бўлди. У «Иглз фильмз» номли Ҳиндистондаги улкан кинокомпаниялардан бирининг бошлиғи—Фақир Чанд Меҳранинг углидир. Умеш Меҳра Ўзбекистонда таниқли одам. У юртимизда маълум муддат яшаб, режиссер Латиф Файзиев билан ҳамкорликда «Али-бобо ва қирқ қароқчи», «Севги афсонаси», «Овчи» каби фильмларини яратган. У бир-галикда ҳинд киносига ҳақида халққа қилувчи журнал чиқаришни таклиф қилди. Аслида бу менинг узоқ йиллик энг эзгу орузим эди. Жамоамизга уюшган дусту қадрдонлар — ҳаммамиз бу мақсадни амалга ошириш учун жонун дилдан қиришиб кетдик. Журналининг дастлабки 1-сонини 1992 йилнинг февралда дунё юзини курди.

— Ҳиндистон одамлари ҳақида сурабсиз... Улар узимизга ухшайди. Меҳнатқаш, санъатсевар, яна ниҳоятда ватанпарвар халқ. Бунини шундан билса бўладики, улар узларида яратилган фильмларини Америка, Европа кинояларидан афзал билишади. Мамлакатда ҳар кунини 2тадан фильм яратилади. Шинам, чиройли, ҳордиқ учун ҳам қўлай кинотеатрлар ҳаминша томошабинлар билан гавжум...

Фидойи кино тарғиботчиси, уз меҳнати билан икки буюк халқ дустлигига ҳисса қўшиб келатган Мухтабархон Қари-мовага омад ер бўлсин...

Д. САИДОВА

«...Дум-думалоқ айиқча. Қулида узидан-да байхат қошқ(ча). Катта бир товоқда... Йук, йук, асал эмас, ундан-да шифобахш, ундан-да ноёб...» Қалай, жумбогимни урисларнинг «Нима, қаерда, қачон?» кўрсатувига жунатиб, ақли донишларнинг бошини қотирсамми? Бизда-ку бу топишмоқни бир дегунча топишадик-ку. Аммо бошқа бир муаммо келиб чиқаётгани чаток-да.

Айиқча бизга шундай азиз бўлиб қолганки, хатто узи боламиздан ҳам ортиқ суямиз. Очофат айиқча бўлса бунини фахлламай, узун соғли қошгини товоқчага бо-

БУЗОҚНИНГ ҲАҚИГА ХИЁНАТ ҚИЛАЁТГАН АЙИҚЧА

тирганча иштаҳасини карнай қилиб, хаёли етуликда. Тугруқхонадаям, касалхонадаям, оилавий поликлиникаларда ҳам турдан-турга чиқиб олиб, узини куз-куз қилади. Пойтахтимиз кучаларидаги аjoyиб сурат кургазмаларда ҳам қаҳрамонларча маргур турибди. Бу айиқча кургур шаҳар жамоат транспортларига осилиб олишни ҳам одат қилган. Трамвайларда «Нестле билан соғлом усинг» деганча қошгини ялаб турибди.

Бир танишим айтганди: кашалар ситир

сутидан тайёрланади. Ситир сути таркибидаги моддалар қақалоқларнинг эмас, бузоқнинг дуркун усинини таъминлайди. Айни пайтда Умумжаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти ҳам, халқаро ЮНИСЕФ ташкилоти ҳам қақалоқларни купроқ оша суги билан боқийини тарғибот қилмоқда. Бизда тиббиёт муассасаларининг ўзи кашаларни тарғибот этапти. Аксарият тиббий муассасаларда «Нестле»ни реклама қиладиган суратлар, календарларни курасиз. Ўзбекистон ра-

диоси жойлашган биронинг рупарасида Мирзо Улугбек туманига қарашли тугруқхона бор. Тугруқхона олдиди эса таниш айиқча қошқчасини қутариб турибди. Кашаларнинг бу зайлда реклама қилинишида оналарнинг болаларни каша билан боқийшга утиб кетмаслигига ким қафолат беради?

Баштари ситир сути бузоқнинг меърий усинида зарур восита экан, яхшиси думбоқ айиқчани секин тушириб қуйиб, урнига бузоқчани қўйсак, а, лабай?

Алижон САФАРОВ

Фикр

НАВРЎЗИНГИЗ МУБОРАК!

Наврўзи аҳамни таърифлаш учун сўз бойлиги етармикан?
Уша мўъжизали кунни келинчак бор бисотини ёйиб кўз-кўзлайдиган, энг чиройли либосини кийган гулдек пайтига қиёслагим келди.
Наврўзда, айнан Наврўзда одамлар табиат билан учрашадилар. Мен шундай деб ўйлайман. Ахир, қадим-қадимдан одамлар шу тароватли айём кунни тонг сахарданоқ далаю-қирларга ошиқшган.

бари ўша кунни қўшиқ айтади, уйинга тушади, ҳеч ким тортиниб-қимтиниб ўтирмайди. Шодлиги оламни тутган болакайлар ҳам узаро мусобақа ўйнашади. Улар ким энг кўп чўчмомаю бойчечак териби келишга «баҳс» бойлашади. Уларнинг энтика-энтика териби келган гул-чечакларини катталар ҳидлай-ҳидлай чаккаларига тақиб қўйишади.
Энг қизиги кейин бошланади. Момолару лобар келинлар, навқирон йигитлару

САОДАТЛИ, САХОВАТЛИ АЙЁМ..

Бу табарруқ удумларимиз ҳозир ҳам унутилган эмас. Одамлар баҳор, Наврўз баҳона бор ғаму таъшишларини унутишиб, табиатнинг бетакрор гўзал гўшаларига отланадилар.

Бу борада Бўстонлик аҳлига омад кулиб боққан. Улар байрам кунни олис-олисларга отланиб ўтирмайдилар. Оллоҳ уларга шу масканда туғилиш, яшаш бахтини ато этган.

Мен ўзим туғилиб ўсган Сижжак қишлоғида Наврўз байрами қандай ўтишини ҳикоя қилоқчиман. Энг аввало кўк сомсаю чучваралар пиширилади. Хар маҳаллада кимнингдир уйда сумалак қайнайди. Тонгда карнай-сурнай садолари, бола-бақралар қий-чуви остида баландликдаги адирга йўл олинади.

Эҳ-ҳей! Қандоқ уйинлар бўлди бу ерда... Отларнинг пойғасидан тортиб, кураш тушиш дейсизми, кўчқорларнинг жангини айтмайсизми? Кекса-ю ёшнинг

кекса отахонлар давра-давра бўлишиб лапар айтишга киришади. Эсимда...

Найман бобонинг кампири Гул очам чирмандани олиб лапарни бошлаб юборади:

**Бодомзорнинг гулларига қарарман-о,
Узун-узун сочларимни тарарман-о,
Олисларга отлар суриб кетса ёра —
Узангисин ушлаб бирга борарман-о...**

Атрофидаги бир гуруҳ кексалар билан гурун қилаётган Найман бобога ёнидаги-лар имо қилишади. Дилкаш ва ҳозиржавоб бобо чирмандаканин чирмандасини олиб давранинг ўртасига тушади. Ёш-яланглар қийқириб, «бўш келмайсиз» деган ғитоблари остида у лапарга жавобини бошлайди.

**Олисларга отлар суриб кетайин-о,
Бегиймов, садоқатинг синоин-о,**

МОМОЛАР СУМАЛАК САЙЛИНИ БОПЛАР

Кўзи уйқу юртин тарк этиб
бунда,
Момолар сумалак сайлини бошлар.
Чечаклар орзуси етилиб тонгда,
Дала, боғни нурга тўлдириб
ташлар.
Нур, гул-оғушида елнинг уйини,
Ажиб жилаваларни кашф этади.
Чугурлаб қалдириб баҳор тўйини,
Оқшайлаб юксакда шўх-шўх учади.
Алвондай товланган далалар сулув,
Хар бир дил нигоҳи бўлур маҳлиё.
Гуллар юзин чайган ариқдаги сув,

Кавсар булоғининг сувидир гўё
Умид парисининг қўлидан тутиб,
Барака уруғин экади деҳқон.
Қўралари қўю қўзига тўлиб,
Севинчдан энтикиб кетади деҳқон.
Мўъжизалар сирин шивирлаб боққа,
Қизғалдоқ рўмолин ўпар камалак.
Ёмғирни симириган чексиз борлиққа,
Хайрат улашади кўкда камалак.
Она юрт гул ҳуснинг нақ боғи эрам,
Мадҳинг куйлар тинмай дилдаги
қалам.
Тамара ХУММАМАТОВА
Жиззах

**Мен йўғимда бировга кош
кокар бўлсанг —
Бошқа ёрни олиб қочиб
келойин-о...**

Таърифи йўқ томоша-ю уйин-кул-гулар билан байрам кунни ҳам ниҳоясига етай дейди. Утган кунимиздан бирам шод, бир энтикиш билан, бироз афсус билан оқшом қишлоққа қайтамиз... Аммо бу ҳали байрам тугади, дегани эмас. Энг орзиқиб қутилган лаҳзалар ҳали олдинда...

Оҳорли либосларимизни ечмай қариндошларимизни кўргани борардик. Онамиз қўлларимизга озми-кўпми совғалар тутқазар, йўлга тушарканмиз, отам насиҳат қилардилар: «Бизнинг кўзимиз очиклигида қариндошларингизни, уларнинг фарзандларини яхшилаб таниб, билиб олинглар.

Биздан кейин сизлар, сизлардан сўнг болаларингиз Наврўз кунлари мана шундай қон-қариндошлиқни давом эттиринглар», — дер эдилар.

Илоё, юртимиздаги ҳар бир хонадон Наврўзнинг саховатли кунлари билан ғайиб бўлсин, Азизлар!

Басира САЙИД АЛИ

Қиз-жувонлар учун

Баҳор фасли аёллар учун айниқса серташвиш келади. Юзингизни доғ ва сепкиллардан асраш учун терини офтобдан сақлайдиган кремлардан фойдаланинг. Кремдан сўнг упа суринг. Бу фаслда юз териси алоҳида қаровг муҳтождир. Қуйидаги тадбирлардан бирини ҳафтаига 1—2 марта бажариб турсангиз, чеҳрангиз гулдек яш...

ЧЕХРАНГИЗ ТУАДАЙ
ЯШНАЙДИ

КЕЧИРИЛДИ ОШИҚ ДУНЁ ГҲУНОХИ

**Бошига ранго-ранг рўмолин олиб
Баҳор кириб келди югуриб-елиб.
Бу девона баҳор билмайми,**

Ғалати ғавғони бошлаб юборди.

**Майсалар ундилар юраги тошиб
Бойчечак энтикиб кўтарди бошин.**

**Қадимий чинорлар унутди ёш
Ғалати савдони бошлади баҳор.**

Оппоқ дарахтларнинг келди учгуси,

Мирзатарекларнинг ойни кучгуси.

Ошиқлар висол деб жондан кечгуси

Қандайдир савдони бошлади баҳор.

Дарёлар ҳовлиқиб тошиб, кўпирди,

Осмоннинг бағрига чақмоқ югурди.

Тасаввуф тавба деб, тасбеҳ ўғирди,

Ғалати ғавғони бошлади баҳор.

Хайрат-ла боқди-ю Олам Паноҳи

Ғазалга айланди Машраблар охи.

Кечирилди ошиқ дунё гўноҳи

Ғалати савдони келтирди баҳор.

Гулнора Раҳмон, Хатирчи

бир дунё бўлиб юрган барваста кампир баногоҳ эътиборимизни тортди. Бойси шу эдики, момонинг дунёи дун билан бир тангалик иши йўқдек эди гўё. Бизнинг бор-йўқлигимиз ҳам аҳамиятсиз эди. Қордек оппоқ оқариб кетган сочлари эса момага бир мажнуналик башх этгандек таасирот қолдиради. Инсон ўз-ўзидан бундай қарийб жунунворлик ҳолатига келиб қолмаслигини ич-ичдан сезиб турардик.
— Бу момо ким, онангизми? — сўра-

ХОЛМУҲАММАД РОЗИҚОВНИНГ ОНАСИ

дик Қурбонмуроддан беихтиёр.
— Йўқ, қайнонам бўлди, — жавоб қилди муаллим, — ўғли Афғонистонда нобуд бўлган... Исмини Холмуҳаммад дер эдилар...

— Фамилияси Розиков эмасмиди?
— Худди ўша, Холмуҳаммад Розиков!
— жавоб қилди у.

Шундай қилиб, биз машҳур афгон урушида марҳумлик топган, қирчинидан қийрилган — шўро армияси зобити Холмуҳаммад Розиковнинг онаси Бибисора момони қўриб турган эқанмиз.

Холмуҳаммад асли ким эди? У 1980 йили Душанбе қишлоқ ҳўжалиги институтининг гидрометеорология факультетини тамомлаб, Олтинсой туман сув ҳўжалиги бошқармасида муҳандис сифатида иш бошлади. 1983 йили уни афгон урушига олиб кетишди. Мустабид тузум томонидан олиб борилган урушда бир йил-у олти ой жанг қилди, қон кечди. Қапитан унвонига қадар бўлган йўлини босиб ўтди. Дастлабки пайтларда таржумонлик қилди, охириги пайтларда эса батальонга командирлик қилиш зиммасига тушди. 85-йилнинг кузида эса... Марҳум бўлди.

Холмуҳаммад институти битириб келган, Олтинсой туманидаги «Ок олтин» жамоа ҳўжалигининг «Янгибод» қишлоғини ҳар кун ишга катнардди. Одатига кўра, қўларини орқага қилинча йўлга тушарди. Йўл-йўлакай қариндош-уруғлари билан ҳол-аҳвол сўрашиб ўтарди: «Қандай, яхши ётиб-турдингизларми?». Яна

йўлида давом этарди. Кечкурун ишдан қайтар маҳалида ҳам бир-бир аҳолилашқилар ўтишдан эринмасди. Унинг бу одатига қариндошлари ҳам қўниқиб қолган эдилар. Бизнинг Холмуҳаммад кўнгилларинг айвонига ёдгорлик ўрнатиш билан машғул эди.

Холмуҳаммад отаси — иккинчи жаҳон уруши қатнашчиси Жўракул Розиков қаза қилганида ўн икки ёшда эди.

— Холмуҳаммаднинг қийналиб катта қилган эдим, гоҳ қийим-бошдан, гоҳ емак-ичмакдан қийналган пайтлари бўлди, — дейди энг учлари билан қўларини артarkan Бибисора момо.

— Болам ўзи аслида бир бошқача ўғил эди, ақлли, вазмин, босиқ йигит эди, ҳеч кимга ўхшамасди... — момо яна хун бўлиб йиғлайди. — Дунёга келиб тўрт ўғил, бир қизга она бўлдим. Олти боламнинг орасида шуниси бошқача эди...

... Афғон тупроғида эса адолатсиз жанглар борарди. Холмуҳаммад охириги пайтларда онаси Бибиғуло хат эди: «...она, бўёғини энди Худга билди...» Энг сўнгги хатини онасига ва хотини Ражаб-гулга эздди: «... насиб бўлса бораман...».

Бибисора момо 24 йил қолхозда ва 16 йил мактабда ишлади. Мактабдаги иши фаршобка эди.

«Юринг, уйга меҳмон келди», деди. Унғ эргашиб йўлга тушдим. Нима бўлди — билмайман, юролманасди, оёқларим ҳе-юрмайди. Оёқларим орқага тортади, мен га бўйсунмайди. Уйга қийналганимди: Холмуҳаммаднинг катта қизи Сарвино: пешвоз чиқди: «Момо, момо, отамдан ха-келди!» Кўвондим. Уйга кирдим. Уйда эси Хўжаев билан Бахриддинхон ўтирган эканлар. Улар жим ўтиришбди. Музаффа ўғлимга тезда чой-пой қил, нимага бун

дай ўтирибсан, дедим. Ўзимча ўйладим инан сотаман деган эдим, шунга ҳаридоқ бўлиб келишган, шекилли. Анча суккутда сўнг Бахриддинхон айтдилар: «Холмуҳаммаднинг оёғи синибди!». Шунда менин тилларимга бир-бало ёпишди: «Йўқ, бо божон, унинг оёғи синмаган, уни ўлдиришганлар...» Сўнгра тўрт оёқ бўлиб, ерни тирнаб, тиймдалаб ташқарига ўрмали кетдим... Кейин бошқасини билмайман.

Айни гул пайтида афғонда бежаври хазон бўлган йигитнинг онаси бошлади кечганларини айтarkan, бори дунёни вайрон қилиб қўларидан ёшлар тўқарди. Ш гурунгда гувоҳ бўлиб ўтирган, момосини ҳал тарафиданги ўн тўрт ёшли невараси ўрел ва иккинчи тарафдаги невараси — ўн ёшли Шоира ҳам сим-сим йиғлашарди. Момонинг қўёғи Қурбонмурод бўлиб пилани тўнкариб, қўларини ерга тик қанча, оғир халёларга чулганганди. Шунда ёнимда ўтирган шериғимнинг товуш гўё узоқ-узоқлардан, бўғилиб-бўғилиб келди: «Мен отимдан бориб хабарлаш...». Момонинг гурунгарини асосид кўнгилларимиз вайрон бўлди. Кўнгилларимиз дилафруз эди, бирпасда дилху бўлди. Момо йиғлади, йиғлагани деб йиғламади, уни тақдиринг аччиқ йўллари йиғлатди. Уни йўлбарсдай ўғилнинг фи роғи йиғлатди...

... Бу орада Холмуҳаммаднинг жасадни олиб келишди, дафн қилишди. Қанч ғам-қайғу, йиғи-сиги бўлди. Бехўш ва беҳуд ётган онанинг булардан асло хабар йўқ эди. Еттинчи кун деганда момо ўзиг келди. Қабристонга олиб боришди. Хол

БОШЛАР

инг сувидир гўё
из қўлидан тутиб,
экади дехқон.
қўзига тўлиб,
кишиб кетади дехқон.
рин шивирлаб боққа,
мин ўпар камалак.
ган чексиз борлиққа,
ди кўкда камалак.
ўсинг нақ боғи эрам,
р тинмай дилади
қалам.
лара ХУММАМАТОВА
Жиззач

жувонлар учун

лар сўнг ула суринг. Бу фаслда
юз териси алоҳида қаровга
муҳтождир. Куйидаги тад-
бирлардан бирини ҳафтаси-
га 1—2 марта бажариб тур-
сангиз, чехрангиз гулдек яш-

АНГ ОНАСИ

й ўтирибсан, дедим. Ўзимча ўйладим,
ак сотаман деган эдим, шунга ҳаридор
либ келишган, шекилли. Анча сукутдан
дек Бахриддинхон айтди: «Холмухам-
диннинг оёғи синибди!». Шунда менинг
ларимга бир-бало ёпишди: «Йўқ, бо-
жон, унинг оёғи синмаган, уни ўлди-
шганлар...» Сўнгра тўрт оёқ бўлиб, ер-
тирнаб, тиймалаб ташқарига ўрмалаб
гидим... Кейин бошқасини билмайдим...
Айни гул пайтида афгонда бежаврид
зон бўлган йигитнинг онаси бошидан
агналарини айтarkan, бори дунёни вайн
қилиб кўзларидан ёшлар тўқарди. Шу
зунгга гувоҳ бўлиб ўтирган, момосини-
чап тарафидидаги ўн тўрт ёшли невараси
Урол ва иккинчи тарафдаги невараси
ўн ёшли Шоира ҳам сим-сим йиғлар-
ди. Момонинг кўёви Қурбонмурод бўш
ёлани тўқариб, кўзларини ерга тик-
ча, оғир ҳаёлларга чулганганди. Шун-
ёнимда ўтирган шеригининг товуси
ёз узок-узаклардан, бўғилиб-бўғилиб
ди: «Мен отимдан бориб ҳабарла-
й...» Момонинг гурунглари асосида
агилларини вайрон бўлди. Кўнгила-
миз дилафрўз эди, бирпасда дилхун
лиди. Момо йиғлади, йиғлаини деб йи-
мади, уни тақдиринг аччиқ йўллари
глатди. Уни йўлбарсдай ўғилнинг фи-
ғи йиғлатди...
...Бу орада Холмухамдиннинг жасад-
либ келишди, дафн қилинди. Қанча
и-кайғу, йиғи-сиги бўлди. Бекуш ва бе-
д ётган онасининг булардан асло ҳаба-
р қэди. Еттинчи кун деганда момо ўзинг
лиди. Қабристонга олиб боришди. Хол-

Тўхташ акадан олган қарз
оёққа санчилган зиррача эди.
Бундан бир йилча олдин мо-
шина оламан деб юрүвдим.
Бирдан қўшимиз Соқижон ака
заруратдан мошинасини сота-
диган бўлиб қолди. Бироз «ка-
сали» бор, лекин кўриниши
ёмон эмас. Савдолашадик, нар-
хи мулкхалимдан савл кўпроқ
эса-да, рози бўлдим. Қўлим-
даги бироз камлик қилгач, хо-
тиннинг маслаҳати билан ет-
маганига бош ҳисобчимиз Тўх-
таш акадан қарз кўтариб, қўш-
нининг мошинасини сотиб ол-
дим. Эскиларни: «Эскини тузат-
гунингча эсинг кетади», деган
гапи тўғри экан. Мошинани
одам қилгунча яна шунчага
тушдим. Шу сабаб Тўхташ ака-
дан олган қарзни вақтида узол-
май, ҳижолатда эдим. Тўхташ
ақанинг қорасини кўрдим де-
гунча ўзимни қайси қавакка
уршини билмасдим.
Шу десангиз, кеча Тўхташ
ака уйга телефон қилиб қол-
дилар.
— Ашрафжон, — дедилар
гапни узокдан бошлаб. — «Қар-
з олганин бир ўзи қаро, қарз
берганин икки юзи қаро», де-
ганлар. Энди айбга буюр-
майсиз, пул керак бўлиб қол-
ди. Мана, орадан бир йил вақт
ўтди. Ўзингизга ташлаб қўйсак,
сиздан садо чиқмади. Хабарин-
гиз бор, яқинда қиз чиқармоқ-
чимиз. Шунга бир илоҳини қи-
либ... дегандай, телпон қоқаёт-

ган жойим...
Нима ҳам дердик? «Бир ило-
жини топарман», деб қўя қол-
дим.
Бошим гулпидек шишди. Хо-
тинга айтсам, у Тўхташ ақанинг
қизини айблай кетди.
— Ўлармиди бироз шовмай
турса, эндигина ўн олтига кир-
ди, эрсираб қолганига ўлайми!
Е бирор иш қилиб, отасини шо-
ширган бу жувонмарг!
— деди тус-
моллаб.
— Эҳтимол, тўйин баҳо-
на қилиб Тўхташ ақани-
нинг ўзи
сиздан қар-
зини унди-
риш ниятидадир?
— Нима бўлганда ҳам бари-
бир қарзни узиш керак-ку, — де-
дим чуқур уйга ботиб. Одамзот-
нинг феъли галатида: «Оларда
қирар жоним, берарда чиқар жо-
ним».
— Ҳай, қаердан узасиз ўша қар-
зини? Тишимизни қавагида ас-
раб юрган бир-икки тангани, би-
ламан, беролмайси! Ўлгимиз
қўшига киритиб қўйсизлар, деб
бизга ишониб юрибди. Агар ў-
лингизнинг келажagini ўйлама-
сангиз, ана, ўшани олиб бориб
беринг, жонингиз халос.
— Галинг тўғри, хотин, пул
ўзимизга керак, бунни биламан.
Лекин Тўхташ акага ҳам осон ту-
тиб бўлмайди. Ҳалиям бир йил-

дан бери дарди ичиди. «Фоиизи
билан берасан», деса ҳам у ҳақ.
Аммо у киши менинг аҳволимни
билгани учун ҳам бунақа номаъ-
қулчиликни қилмайди. Ўзиникини
минг истихоло билан сўраятти...
Бундай қилсак-чи, — дедим қал-
ламга келган фикрни ўртага таш-
лаб. — Шу мошинанимиз қарзни
микродорда, бирор йилча Тўхташ
акага бериб қўйсак, бунга унинг
— Ҳай, нима қилинг дейсан?
— дедим туриб-туриб. — Би-
ровдан қарз олиб, қарзни узай-
ми?
— Қарз олиб, қарз узиб бўл-
майди. Бу режангиз «икки ўн
беш — бир ўттиз-дай гап. Хо-
зир Тўхташ акадай содда одам-
ни қаердан топасиз? Ундан қў-
ра ишдан сўнг бир-икки соат

дим, барининг боши берк.
— Ҳай, нима қилинг дейсан?
— дедим туриб-туриб. — Би-
ровдан қарз олиб, қарзни узай-
ми?
— Қарз олиб, қарз узиб бўл-
майди. Бу режангиз «икки ўн
беш — бир ўттиз-дай гап. Хо-
зир Тўхташ акадай содда одам-
ни қаердан топасиз? Ундан қў-
ра ишдан сўнг бир-икки соат

майди! Сен бошлаётган қўчани-
нг ҳам боши берк. Ундан қўра,
уйдаги бирор нарсани сотамиз!
— Нимани сотамиз? Уйингиз-
да сотиладиган нарсанинг ўзи
борми?
— Масалан, мошинани сота-
миз! Кейинроқ бирорта бун-
дайроғидан олармиз.
Хотин тўтақиб кетди.
— Нима, ҳаммасини бошидан
бошламоқчимисиз?..
Хотин билан галимиз қовуш-
мади. Роса кўчаларда «адаш-
дик». Охири, хотин ўрнидан да-
ст туриб телефонга ёпишди.
— Тўхташ ақанинг телефон
номерини айтинг! — деди гўшак-
ни кўтариб. Мен айтган номер-
ларни териб, сўнг мулоимлик
билан деди: — Тўхташ ака, узр,
Ашрафжон акам қарзни узол-
майди. У кишининг ўрнига
ўзингизни қўйиб кўринг!
Хотин гўшакни жойига қўяр-
да-қўймас, ўрнидан туриб кет-
дим.
— Бу нима деганинг? Энди
мени нима деб ўйлайди?
— «Қарзни қандай узаркан-
миз», деб битта биз ўйлаши-
ми керакми? Тўхташ ака ҳам
«нимига қарз бердим» деб ўйла-
син-да!
Хотиннинг шу гапидан кейин
Тўхташ ақанинг холини тасав-
вур қилиб ўтирибман. Бечора
Тўхташ ака, ўзини менинг ўр-
нимга қўйиб, хотини билан жў-
қамушт бўлиб ўтиргандир?

Илхом ЗОЙИР

ЗИРАПЧА

ёхуд боши берк қўча

Ҳажвия

ҳақи бор-ку! Бир йилдан сўнг
қайтариб оламиз. Шу билан қар-
здан қутулардик.
— Бўлмайди, — деди хотин
столни мушлаб. — Шу мошини
мошин қилгунча бу ердаги жонин-
гиз, мана, бу ерингизга келди.
Тўхташ ака бунни билмайди. Бил-
магандан кейин қадрига етмади!
«Бир кун қайтариб олади» деб ол-
ди-орқасига қарамай минади. Ша-
логини чиқариб бўлгач, келтириб
ташлайди. Сиз бўлса «тузатаман»
деб яна бўларингиз бўлади. Йўқ,
йўқ, бунақа олди-бердини ҳаёлин-
гиздан чиқаринг!
Хотинни гапидан жон бор. Тўғ-
ри-да, Тўхташ ака менинг азоб-
ларимни қайдан билсин? Бошим
қотди. Минг хил қўчага кириб-чқ-

қўча айланинг, сопини ўзидан
чиқарасиз.
— Кирақашлик қилинг, де-
моқчимисан?
— Ҳа, нима, айбми?
— Одамлар нима дейди?
— Одамларга нима ишингиз
бор? Қарзи йўқлар гапирди,
қарзи борлар «отанга раҳмат,
йўлини топибсан» деб алқайди.
— Йўқ, хотин, мен уялама!
Ахир, мен интеллигентман, айб
бўлади!
— Ҳали ҳам эскича ўйлай-
сиз-да, дадаси. Ҳозир интел-
лигент қолганим? Бунни бозор
замони деб қўйганлар, бозор-
да уят кетмайди, талашиб-тор-
тишасиз.
— Бўлмайди, хотин, бўл-

Билиб қўйган яхши

«Наврўз гуллари» деб номланган соч бўёғи со-
тувда. Бўёқнинг аввалгиларидан фарқи — бўёқни
қўллаганингизда сочингиз аввал қуқаради, сўнг сар-
гайди ва ниҳоят тўқилади.

«Наврўз — Саратон» шоколадидан сотиб олинг.
Шоколадни қўрган заҳотингиз қўнғингиз Наврўз
гулларидек очилиб кетади. Баҳосини эшитгандан
сўнг эса саратон иссиғидек баданингиз қизиб, тер-
лай бошлайсиз.

Байрам дастурхонингизда қўйилган шовлани эҳ-
тиёт қилинг! Обрў кетса кетсин, шовла кетмасин.

Байрам кўни қутилмаган меҳмон келиб қолса,
дастурхонга қўйиладиган нарса бўлмаса, «Мил-
лият таомлари» китобидан парчалар ўқиб беринг!
Қорни тўймаса-да, қўнгли яйрайди.

Товуқ билан ҳўрозни битта қозонга солманг,
овқатингиз тахир чиқади.

Бозордан тухум сотиб олмақчи бўлсангиз, етти
марта қақиб, бир марта сотиб олинг!

Дастурхонга албатта шакар қўйинг, чойга ара-
лаштириб ичиш мумкин. Агар уйингизда шакар бўл-
маса, қўймасангиз ҳам бўлади. Чойни шакарсиз
ҳам ичиш мумкин.

Байрам маслаҳатлари

наб тураверади.
* Ухлашдан аввал қирғичдан
ўтказилган бодринг бир ош қо-
шиқ сузма билан аралаштири-
либ юзга суртилса доғ ке-
тади.
* Гулсафсар ва унинг ил-
дизи қайнатмасида юз
чайсангиз юзингизни турли
доғлардан, ғуборлардан то-
залайди.
* Бир боғ петрушкани 1
станкан сувга солиб милдира-
тиб қайнатинг, совуғач эрта-
лаб ва кеққурун у билан
юзингизни артиб туринг. Со-
вутгичда сақлаб, бир неча кун
фойдаланишингиз мумкин.
Д. ТУРҒУНОВА
тайёрлади

муҳаммадининг қабрини кўрсатишди. Бир
кечда эса тахталар ётарди. «Холмухам-
дин» шу тахталарда олиб келишди», деб
айтдилар.
Бир гул очилди, тирикликнинг айвони
бир зум яшаб, қўлф ўриб турди. Айни
поябз турган чоғида барғизазон бўлди.
Холмухаммаддан икки қиз қолди.
Сарвиноз, иккинчисини эса Зарра-
гул дейдилар. Унинг умридан сарва ва зар-
ралар қолди, ҳар қалай. Айли Раҳабгул
эса ҳали қирққа боргани йўқ. Лекин жуда
ёш бева қолди. Қайнонаси Бибисора мо-
мо уч марта гап солди: «Қизим, нима
ҳам қилайлики, тақдир экан, кўнмиқ-
дан ўзга илоҳимиз йўқ. Пешонангда бор
экан, майли... эрга қиққин, ҳали ёшсан...»
Раҳабгул қайнонасининг бу тақлифини
ҳаргиз қабул қилмади. «Хола, қўйинг шу
гапларни, керак эмас...»

Тириклар яшашилари керак, умргуза-
ронлик қилмоқ учун бамисоли қумурсқа-
дек сая-ҳаракат қилишлари зарур. Юра-
гининг бир томонини ўғил фироғи вай-
рон қилган Бибисора момо ҳам қолган
беш фарзанди, неваралари билан яшаб
юрибди. Момо айтди: «Тагин мени шу
жасадимга қараб тирик экан, деб ўйла-
манлар... мен Холмухаммад билан бирга
ўлиб эдим...» Оҳ, момо шу гапни айтмаса
эди... Ҳали-ҳали шу гап эсимга тушса,
юрагим бир санчади, кўзларимдан ёш
қуйилиб келавари, кўнгим осмонидан
ғам ёмғирлари шаррос қуйила бош-
лайди...

Лекин... бу дунёнинг барча ғамларига,
айрилқларига чидамоқ керак, кўнмиқмоқ
керак. Зотан, бу дунё бор-йўғи... айри-
лиқдан, ҳижрон ва фироқлардан ташкил
тоқган. Қолган гапларнинг бариси ёлғон,
жудаям қалта ЕЛҒОН.

Ўтган йили Бибисора момонинг ўғил-
ларидан бири Шўхрат уй қураётган эди.
Етишмовчиликлар бўлди. Гоҳ қурилмиш ма-
териаллари, гоҳ ун, ёғдан дегандай. Сўн-
гра момо жамоа ўҳжалиги идорасига
борди. Турда раис кўр тўқиб ўтирган экан.
Салообат билан ўтирган экан. Момо ичка-
рига қадам қўйarkan, раисга қўзи тушиб
бир зум қаловланиб қолди. Раис «нима
гапингиз бор?» дегандак бош силқитган
эди, тили гапга келди: «Тоғжон, Шўхрат
укачингиз иморат қилётган эди, шунга
етишмовчиликлар бўлапти. Иш ҳақини
берсангизлар ёки бўлмаса пулига мол-

пол ёзиб берсангизлар деб
келган эдим...». Раис Аб-
дуғаффор Мўминов момо-
нинг гали тугар-туғамас
бирдангига жериб қолди:
«Йўқ, деялман, йўқ!». Шун-
да раиснинг бир томонида
ўтирган бош бугхалтер Аса-
тулло Исаев ўтин қалади:
«Боринг, кетинг!». Момо
айтди: «Нега кетаман, мен
ўғлимнинг иш ҳақини сўраб
келганман». Бош бугхалтер
айтди: «Ўғлингизнинг иш
ҳақиям, пулиям йўқ, бил-
дингизми?». Момо айтди:
«Нима, давлат идорага ҳа-
қини сўраб келган одамни
қувиб сол деганим?». Бош
бугхалтер айтди: «Ҳа, кол-
хозчини қувиб сол деган!».
Шундан сўнг момо раис-
нинг ҳўзуридан йиғлаб чиқиб
кетди. Момо айтди: «Эр-
таси кўни суриштириб бил-
дик: Шўхратнинг колхозда
ўн олти минг сўм иш ҳақи
бор экан...»

Соқин куз очқоми эди,
файзли бир кеча эди. Ле-
кин афгон заминиди мар-
ҳумлик топан зобит Хол-
мухаммад Розиковнинг
онаси Бибисора момо Са-
фарова билан бўлган қу-
тилмаган учрашувимиз,
суҳбатимиз кўнғил салтана-
тини вайрон қилди. Одам-
зот барисига чидар экан.
Тошлар эрирган, темир му-
лоийм тортаркан. Лекин
одам боласи ҳамки анду-
га, қайғу-ҳасратга чидар
экан.

... Оғир имтиҳонга рў-
барў келган она, эриб бит-
маган тош, саботи мўл она,
ўғли билан оҳират дийдо-
рига илҳак ва умиддор бўл-
ган мушфиқ, мўниси она —
Холмухаммад Розиковнинг
онаси...

Махмуд АБУЛҒАЙЗ,
Сурхондарё
вилояти

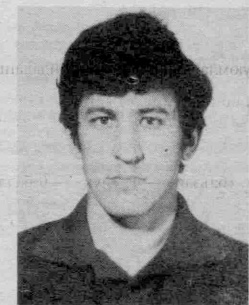
Азиз ва мушаррафа онажонимиз Нафисахон Раззокова!
Сизни муборак 70 баҳорингиз ва оилангизнинг 50 йиллик олтин тўйи билан табриклаймиз. Илоҳим, Яратганинг узи сиздан нури ва ёруқ кўнарни дариг тутмасин. Бизнинг бахтимизга доимо соғ ва омон бўлинг.

Оила аъзоларингиз номидан қизингиз НАСИБАХОН

Хурматли, азиз ва меҳрибон наварамиз! Меҳринисоҳон!

Сизни бугун 18 март— бир ёшга тулганингиз муносабати билан чин юракдан табриклаймиз. Илоҳим, умрингизга отангиз ва онангиз соғ бўлсин, оилангизга тинчлик-тотувлик тилаймиз деб бобожониси

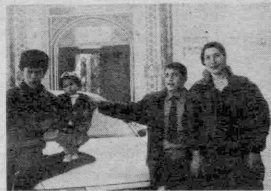
Бобо ва бувлари: Содиқов Ботир, Саидов Ҳикмат, Ботирова Хурсанд, Қаймова Қурбон

Хурматли ва меҳрибон Онажоним - Жамил
Жавоитилла

Сизни 22 март - таваллуд топан кунингиз ҳамда Навруз байрами билан табриклаймиз. Бахтимизга ҳаммаша соғ ва омон бўлинг. Энг яхши эзгу истаклар билан, фарзандларингиз номидан

Наргиза, Нилуфар

Тошкент шаҳар Шайхонтоҳур тумани 49 - алоқа бўлими бошлиғи

Дўстимиз Ғофиржон Хотимов!

Биз сени 18 март - таваллуд кунинг билан чин юракдан қўтаймиз. Сenga сўхат-саломатлик, оилавий бахт тилаймиз.

Хаёлда учрар экан ошнолару уфдатлар, Лекин дуст ярар экан инсон қийналган

Дўстим Ғофир, биз сени қўтаймиз чин

Сени ҳеч тарк этмасин шодлик ҳамда

Дўстларинг: Баҳодир Нигматов, Баҳодир Тожиёв

НАСИБА УСМОНОВА

Таниқли актриса, халқаро «Олтин мерос» хайрия жамғармаси раиси уринбосари, республика ижодкор аёлларининг сарлори Насибаноим УСМОНОВАни бир гуруҳ дустлари таваллуд кўни билан муборакбод этдилар.

МУВАШШАХ

Назокатли хоним, нозиктаб хоним, Аслзода хоним, мураккаб хоним, Севғилиси бўлиб бир катта бойнинг, Исмини оламга таратган хоним, Биттаси нимаси, мингта бой ошқ. Аёл ишқин Ҳаққа қаратган хоним. Гулнор деманг, унинг исми Насиба Аллоҳ суюб-суюб яратган хоним.

Хурматли Махмуд ХАМИДОВИЧ ХОЛОВ!

Сизни улкамизга кириб келган баҳор фасли. Наврузи олам билан самийий қўтаймиз. Бу баҳор сиз учун олдингиларидан қўтироқ баҳор бўлади. Чунки сиз бу ҳуш насимли кўнларда узингизнинг туртинчи мучал ёшпингизни ҳам нишонлайсиз. Бугун «БУХОРОГУШТСУТСАНОАТСАВДО» ишлаб чиқариш савдо компанияси сизни ушбу қўтлуг муролбахш айём билан муборакбод этади. Компаниянгиз ҳомийлик қилаётган «Бухоро» футбол жамоасига ҳам янги мавсум олимли бўлсин, деб ният билдирамыз... Сизга сўхат-саломатлик, узоқ умр тилаб қоламиз.

«БУХОРОГУШТСУТСАНОАТСАВДО» ишлаб чиқариш савдо компанияси жамоаси

Суюкли дўстларимиз Исломбек ва Муҳаммадали!

Бирингизни бешинчи, бирингизни учинчи Наврузингиз билан қўтаймиз. Илоҳим, умрингиз боқийлигини иқболингиз қуеши еритиб турсин.

Меҳр ва эҳтиром ила: ота-онангиз Салим ва Зулайхо

Хурматли оиламиз Бобожонна Махмуд кизин Шайхонзахон!

Сени таваллуд топан кунинг билан табриклаб, сenga бахт-саодат, уқийш ва ишларингда муваффақиятлар тилаймиз. Бахт ҳаммаша сenga ёр бўлсин.

Хурмат билан Асламов, Мухсиновлар оиласи

ЭЪЛОН

Тошкент шаҳар, Собир Раҳимов тумани, Мавзук дукон кучасидаги 254-бинода жойлашган «Эсинг» кўп соҳали фирмаси фаолияти **ТУГАТИЛДИ**.

Давволар қуйдаги телефон рақами — 48-35-61 орқали қабул қилинади

Тошкент транспорт бошқармаси томонидан Тулаганов Назруллога берилган 1820 — рақамли транспортда бепул юриш гувоҳномаси йўқолганлиги сабабли **БЕКОРҚИЛИНАДИ**

Касални билмасдан даволаш осон. Дорини аччиқлиги учун беморга бермай, вақтни утказиб юборган врачга тушуниш қийин. Бу ҳолда врачни меҳрибон, деб бўлмайдилар, гарчанд у беморга аччиқ дорини раво қўрмаган бўлсада.

Баъзан лоқайдликдан, бепарволикдан ва ҳатто тўқнашлардан, низодан қўқиб вужудга келган меҳрибончилиқни фойда қилиш зарурроқдир.

Оилада, мактабда, жамоатчиликда усмирлар ҳақида бир қанча вақт мулоимлик билан меҳрибончилиқни курсатишга интиламиз, натижада маълум вақт утгач:

— Туринг! Суд келаяпти! — сузларини эшитишга мажбур бўламиз.

Шанбадан яқпанбага утар кечаси бир усмир ёлғиз йўловчининг йўлини тўсиб, соатини олиб, узини калтаклаган. Бу усмирга мактабидан беришган характеристикада узини урқокларидан юқори тутиш, ҳеч ким билан дўстлаша олмагани, дарсларга ёмон қатнашгани, фанлардан уртача баҳо олганига ва энг кизиги синфбоши эканлиги қайд этилган. Синф раҳбаридан бундай уқувчини синфга бош қилиш сабаби сўралганда уни жамоат ишига фаол қатнаштириш учун дея тушунтирилди.

Ана шу ерда ахлоқ нормалари, улдовлари қўпол бўзилган. Унинг урнига бу усмир ахлоқини урқоклари орасида таҳлил қилиб, унга қаттиқ талаблар қўйиш керак эди. Бу эса у билан

муносабатларни кескинлаштириб, низога боришни тақозо этарди.

Низо — бу мураккаб нарсас.

Уқитувчи эса ана шу низоини келиб чиқишдан қўқиб, осонгина ишонч деб аталмиш қўллардан ноурин фойдаланган. Бунинг натижаси уларок бир ёш тақдир бугун қора курсида утирибди.

Яна бир мисол. Тўқизинчи синф ўқувчисига муттасил трамвай-автобусларда киссавурилик қилган

даги усмирни келтиришди. У бугун биринчи марта трамвайда киссавурилик қўл уратганда ушланди ва бу ерга келтирилди. У ҳаяжонда ва қўқувда эди. Чунки уни милиция ҳодимларидан кўп марта қўқитишган. Бироқ бу ерда ҳам «меҳрибон» инсон топилди. Милиция инспектори бўлиб ишлаган аёл боланинг бошини силаб, уни тинчлантирди. Бу бола кўп вақт милициядан қўқар эди, қаранг,

кун. Бундай ёшларни олдий суд билан эмас, курсаткичи қилиб кент жамоатчилиги уртасида суд қилиш лозим. Бу эса бизларнинг ижтимоий қатъийлигимиз муаммосидир.

Навбатдаги бир усмирни суд қилиш жараёнида прокурорнинг уни безори, деб атаганига судланаётганга ёқмайди.

— Айбланган. Тарбиячилар айбдор. Прокурор мени тарбиялашга

ТУРИНГ! СУД КЕЛАЯПТИ...

лиги учун меҳнат-тузатиш колониясига олти йил муддатга қамалган ҳукм чиқарилиши ва бир қанча шароитларни ҳисобга олиб, уни уч йил синов муддати билан қора курсидан мактаб курсига қайтарилди.

Мактаб жамоатчилиги олдида мураккаб вазият вужудга келди. Сирдан қараганда меҳрибончилик курсатилди. Тегишдошлари орасида яхши бўлиб кетар. Аслида мактаб курсаткичида ҳам, туман курсаткичида ҳам жиноятлар сони камайтирилди, ота-оналар билан низога борилмади.

Бироқ, бошқа бир ўқувчида дарста кирмаганлиги учун танбех берилаётган бир пайтда суддан мактаб қайтган ўқувчи узини қаҳрамондек тутар эди. Унинг атрофи энди гавжум, «погирлар» етишиб чиқишга замин тайёрланди. Болалар хонасига ўн бир ёшлар

улар юввош одамлар экан.

Бу яхшими? Йўқ, ёмон. Ҳаммасининг ўз урни бор... Милиция меҳрибон, мулоим бўлиш билан бирга жамоат тартибини бузувчи, уғрилик, киссавурилик, безорилик қилувчиларга талабчан, қаттиққўл ҳам бўлиши керак. Бу ерда ҳуқуқий ва педагогик билимлар билан қўқолган ҳодимлар шу ерининг узиде ҳукм чиқаришлари лозим. Шунда бу ерга бир марта келганлар кейинги марта келолмайдилар. Акс ҳолда боладаги ҳаяжон ва қўқикни йўқолиб, безорилик ва киссавурилик унинг кўн тартибига айланиб қолади. Атрофдагилар у билан низога боришни истамаганликлари учун у катта жиноятчига айланади.

Бундай ахлоқ тубанлаша бошлаган ёшлар «виждон», «ачиниш» сузларини эшитганда мазаси қилиб қўлиб, узларига ёқмаган одамни азоблашдан роҳатланишлари мум

ҳаракат қилдими? — деб айюҳаннос солади.

Қаранг, уни безори дейишса нафсониятига теги, ҳолбуки, иккиланмай бошқа бир одамга пичоқ билан ташланиб отир яралади. Бугун жавоб беришдан қўчиб тарбиячиларнинг орқасига яширинмоқчи бўлади. Пичоқни урган у, тегмагани яралаган у, айбдор эса бошқалар.

Тўғри, оиланинг, мактабнинг, барча жамоат ташкилотларининг тарбиявий фаолиятларини қўчайтирмоқ керак. Лекин бу безорини масъулиятдан қўтқармайди, айбини енгиллатмайди. Тан олиш керакки, бундай безориларни тарбиялаш уни айнан қора курсига утказишдан бошланади.

Қонунни четлаб утганларни жазолаш билан бирга, уларни тузатишга олиб борадиган йўлларни беркитмаслик керак.

Бола бошидан

Инсон айб қилди ва жазоланди. Жазо муддатини утаб қайтди. Энди унга ишониш керак. Унга ердам бериш керак. Ашаддий безорини қўқунганда мулоимлик қилиш ёмонроқми, еинки жазо муддатини утаб қайтган, иш сўратган усмирга ердам беришдан қўчиш ёмонроқми? Иккала ҳол ҳам баб-баравар расво.

Қўлида пичоқ ушлаб турган безорига тарбия ҳақида мабуруза уқийш қўғилириди. Унинг қўлидан пичоқни олиш учун, керак бўлса, уни озорқ қийнаш ҳам уринли. Бу уринда биз унинг қўрбони ҳақида ғамхўрлик қилишимиз лозим. Лекин ботқокдан қўтилимоқчи бўлган қийини қўқунганда, унга ердам бериш, уни итариб юбормаслик керак. Бунда эҳтиёткорликни никоҳ қилиш ярамайди.

Безори — жамият душмани. Аммо безорилик, уғрилик билан аёвсиз кураш олиб бориш ва жазо муддатини утаб қайтганларнинг тўғри ва ҳалол одам бўлишларига ердам бериш муаммолари сирдан турлиҳадир. Уларнинг ранги ҳар хил: қизил — тўхтатувчи, сариқ — огоҳ этувчи, яшил — рухсат берувчи, ёлғиз учувчи ва улар бир светофорда енадилар.

Фақат биз узимиз бунни қалқаштирмамаслигимиз керак.

Ҳамдам ТҮЙЧИЕВ

НУРОТ АЛИК КЕЛИНЧАКЛАР...

Кўлингиз гулми, дилингиз гулми?

очар»да бериладиган румолчаларни тала-
балик чоғимизда қурадим. Турли мун-
чоклар қалаган бир, ярим қарич
келадиган турлар билан ҳошиялан-
ган бундай ру-
молчалар бизда
тансиқ бўлгани
учун атайлаб
уйнинг турига
илиб қуярдик.

Нуроталик келинчакнинг туйига бордим. Туй бошланишдан аввал, аёлларга хос бир қизиқиш билан келинчакнинг безатилган уйини қуриб чиқмоқчи бўлдим. Тугрисини айтганда, ўзимизнинг тошкентликларга ухшаган мебелу гилам ва шунга ухшаш ҳаммаёқда қуз урганган нарсаларни кураман деб уйландим. Шундай уй билан уйнинг оstonасига қадам қуйдим...

Ва... «Утган қулар»даги Ку-мушбинининг хонасига кириб қолгандек бўлдим тасаввуримда. Тугри-да, кутмаганда қар-шингизда тиллақош устидан ҳарир румол епинган келинчак таъзим қилиб турса, уйдаги жиҳозлар эса унинг гуддек қўл-лари билан тикилган бўлса... Ал-батта, ҳайратланмай илож йўқ эди-да, яна кўлингизга четлари-га нафис турлар моҳирона ту-килган гажамли румолчани сов-гага тутказишса...

Хонасиди урин-қурпаларининг устига епинган санъаткорона кашталар тикилган оқ заррин палакани, ёстиқларининг кашта-сини, дераза пардаларининг ҳам-масини уша қизгина турмушга чиқишдан олдин ўз қўллари билан гул солиб тиккан экан. Янгалар бу қишлоқнинг қизлари учун момадоридан қилиб келаят-ган удумлигини фохр билан айтиш-ди. Бундан ташқари янги рўзгор бошлаётган ёшларнинг урин-қур-палари орасида, албатта, иккитадан қуроқ ёстик, қўрпака, дастур-хон бўлиши шарт экан. Сабаби, шу икки еш бир-бири билан кура-либ, увалик-жувалик бўлиб кел-син, деган мазмунни билдирар-кан.

— Бизда бўлажак келинлар сеп учун, албатта, ўз қўллари гилам туқишлари керак, — деди

сухбатдошим, келин янға Салбар-хон опа, ердаги чўгдек гиламга ишора қилиб. — Агар қайсин-гиллари бўлса улар билан, бўлмаса ёнига иккита дутонасини олиб шунақа гилам, палос туқишади. Уч-турт киши бўлиб қушиқ айти-шиб, сухбатлашиб бирпасда ту-қиб қуйишади. Узоғи билан икки ҳафтада гиламлари тайёр бўлади.

Қаран! Агар янғаси айтмаса, анвои гулларнинг расми туширил-ган чўгдек гиламини ҳар қандай хориж гилами билан тенглашти-риш мумкин эди.

Нуроталик қизлар туққан «бет

Лекин ушандаям кимгадир сочқ тега-са, кимдир румол олиб лаби бурилади. Сар-полар ичидан келинчакнинг қўли билан тикилган нарсга излаб овора бўлишга хо-жат ҳам йўқ. Бизда келинлар узларини бундай «майда-чуйда»ларга уринтирмай қуйишганига анча бўлган.

Қизгиналар. Келинчаклик оstonасида турган лобарларим! Сизлар ҳам тўй сарпо-сига, ҳеч бўлмаса, биронта румолча туқиб қурдингизми? Ҳеч бўлмаса кечалари би-ронта сочқка кашта тикиб қурдингиз-ми? Йўқ дейсизми, бир уриниб қури-ни-чи, узингиз яратган гузалликнинг асири бўлиб қўлишнингизга аминман...

ШАВКАТ

НИКОҲИНГИЗ ОМАДЛИМИ?

Психологик тестлар ўз-ўзининг четдан қуришга, табиати-мизни мушоҳада қилишга ердан беради. Унинг натижаларига ўта жиддий эътибор берманг, чунки бу аниқ илмий назария эмас.

1. Гузал хонимлар, ушбу ҳолларда турмуш уртоғингизга дашном берасизларми?

- Қиладиган иш диванда ётиш.
- Сигарет қулини дуч келган жойга ташлайверди.
- Кўп овқат ейди.
- Топган гапи жинсий алоқа ва гузал аёллар.
- Сизга овозини кутарди.
- Дуслар лаврасини афзал қуради.
- Тартибсиз хатти-ҳаракатлар қилади.
- Кучадан қайтиб келиб ҳеч қачон оёқ кийимини тозалай-майди.

— Қулидан бирор иш келмайди, ҳатто балиқ тозалаш ҳам.
— Кийимини жавонга илмайди.
— Ишга кетаётганда қўли билан келгач сизни урмайди.
— Ахлатни олиб чиқиш сира ҳаётига ҳоқмайди.
— Сизнинг қизиқишингизни инобатга олмасдан, фақатги-на спорт қўрастувларини қуради.

2. Хурматли эркаклар, ушбу ҳолларда аёлингизга дашном берасизми?

- Соатлаб телефондан бўшамайди.
- Кечикилинигизга сабаб бўлади.
- Масыулиятсиз ва палатартиш, оқибатда нуқул иситилган овқат ейишга турғи қилади.
- Кўп вақтини гузаллик саломи ёки сартарошхонада ўтқа-зади.

— Ширинликка ўч. Шунинг ўчун ҳам семириб бормоқда.
— Нуқул бошқотирма ечади ва ёт сузлар билан бошингизни огритади.

— Оддийгина рўзгор буюмларидан қандай фойдаланишни билмайди.

— Чой ёки кофе қўя туриб бирор буюм устига томизади.
— Рўзгор ташвишларини албатта «зангори экран»даги қизи-қарли қўрастув кетаётганда ҳал қилишни ҳоқлайди.

— Кейинги пайтларда пардоз-андози бошқача. (Жазман ор-тирдимикан?)

Баҳолини: «Ха» 2-балл, «Баъзан» — 1, «Йўқ» — 0 балл.
Ўз балларингизни ҳисоблаб қургандан кейингизга натижа-ларини билиш вақти келади.

0—9 баллгача: Жуфтингиз сизнингча тенгсиздир. Бу ҳозирги замонда ҳам учрайдиган ҳол. Сизга унинг ҳамма томони маъқул, ҳатто озгина камчиликлари ҳам қуринмайди. Бахтин-гизни бир умр саклашга ҳаракат қилинг.

10—14 баллгача: Сизлар бир-бирингизга жуда моссиз. Жуфтингиз ақли, меҳрибон ва мулоҳазали қуринади. Май-да-чуйдаларга эътибор бермайди, бўлмағур нарсаларга жанжал-лашмайди, уйнингизда аҳиллик ҳукмрон.

15—24 баллгача: Жуфтингиз билан тил топишмаслигингиз ачинариди. Уртангизда тушунмовчилик ва асабийлашш ҳол-лари тез-тез содир бўлади. Сиз жуфтингиз тундоқор эканлигига тула ишонасиз. Уйлаб қуриг — адолат сиз томондами?

25—30 баллгача: Узаро муносабатингизни ёқлаб бўлмайди. Бундай ҳаёт сизларни ташвишлантираётган бўлса ажаб эмас. Наҳотки жуфтингиз пунчалар ҳулбон? Уйлаб қуриг, балки ўзингиз жуфтингизга таъиқ ўтказиб, нафсониятига тегарсиз? Ҳар қандай ҳолатда ҳам узаро асабузариликлар етар. Юракдан сухбатлашишга, бир-бирингизни қайтадан тушунишга ҳаракат қилинг.

Ислом АҲАТОВ тайёрлади

УЛАР ДУАДА ЭЛАР УМАДА

Биродарларимизда «Старость — не радость» деган мақол бор. Турнақатор навбатда отирили-ни гоҳ у, гоҳ бу оегига солиб турган ёки мункиллаб егулик со-линган турхалқа кутариб келаят-ган, еҳуд қузини ердан узмай нималарнидир пичирлаб қафти-ни очиб турган кеска кишилар-га қузим тушса, шу мақолни эслайман.

«Наҳот, ҳамма нарсга шундай яқунланади?» деган аччиқ бир савол кечали ҳасилман. Аммо бу оний кайфият. Чунки бизни-нг мақолларимиз ҳам узгача. «Қари болганини пари билмас», деймиз. «Қарияли уй-фаришта-ли уй», деймиз. Момоларимиз, боболаримиз ҳам «Энди олма, урик бўлармидек», деб қуйишса ҳам кескаликка унча буй бериш-майди. Қўроқ неварга, чевара-лар билан андармон бўлишди. Боғчага, мактабга етаклашди. «Қолган умрим шуларники-да», деб қуйишди. Барибир, харна бўлганда ҳам кескалик — мурак-каб бир фасл. Тугри, у ҳам худ-доймининг инсонга берилган бир сийлови. Унча ҳам етганлар, етмаганлар бор. Барибир, кеска-лик билан боғлиқ барча тухтам-лар унинг мураккаблигини рад этолмайди.

...Яқинда мен Андижон ви-лоятида хизмат сафарига бўл-дим. Жалолқудуқ тумани Ойим қишлоғида Сайера ая Эгамбер-диева деган бир нафақа ёшлагаи аёл билан таништирилди. Қирқ йилдан зиёд меҳнат қилибди.

буён бирорта утирлик содир бўл-мабди. Сабаби, Сайера Эгамбер-диева сал шу ишга мойилроқ оила-лар фарзандлари билан жуда қат-тиқ ишлабдилар.

Айнан ушларни ўз маҳалласи худудла-рининг қуриқчилари қилиб тайинлашга эришибдилар. Институтда ўқи-ганимизда етимилар-ни қоралаган Аҳром Иброҳимов деган домламик бўларди-лар. Мумтоз адабиёт билимлони эдилар раҳматлик. Домла-мик уша ёшларида кутубхоналарда ути-риб, қўлэзмадан ти-тиб, докторлик дис-сертацияларини ҳи-моқ қилишди. Ис-сик-совуқларда қийналиб юрдилар, баъзилар: «Нимага керак экан бунақа азоб чекиб, буюрад-ми, йўқми?» дей-шарди. Аммо мен домламикка мана шу интилиш куч-қувват бағишлаганигини бугун тушунаман.

... Барибир, боя айтганимдай, қариш — бу енаётган шамнинг сўнгги липиллашлари, гузал қушиқнинг ақилдан охирига яқунга оғиши, қуешнинг шомга яқинлашибди. Бизда ганимат деган жуда аъбойиб бир сўз бор. Мен шу сўзни кеска-лик сузининг ёнига қўйгим кела-ди. Ҳа, бизга улар ганимат, тирик-ликка ганимат. Майли, ешлтигда хато яшаганлиги тўғайли баъзила-

ри бутун тирговчисиз, қушлари му-ғили бўлсин. Биз уларга «Ажаб бўлибди» дейишдан узимизни тийганимиз яхши. Иложи бори-ча,

уларнинг қўнлига қараганимиз, бир оғиз ширин сўз ёки илик табассум қилганимиз яхши... Туг-ри, «уларнинг қўнлига қаранг», дейиш осон, аммо қараш қўп ҳам осон кечавермайди. Чунки бизни-нг дунёқарашимиз ўз замонамиз, ешимизга қараб уларникидан фар-қ қилади. Уша дунёқараш йўзла-ридаги интилишимиз қўнлгча улар

дўлига мос тушмайди, қабул қил-гилари келмайди: ўз йуриқларига солмоқчи бўлади. Биз ўз ҳақли-гимизни исбот қилмоқчи бўламиз. Қўнлгча ана шу истақлар туқна-шувидан келишмовчилик чиқади. Шошылмайлик, ҳарчанд ҳақ бўл-сак-да, уларни тушунишга, инти-лайлик. Дилини огритиб эмас, юм-шатиб ўз йуриқимизнинг нодуру-ст эмаслигига ишонтаялик.

Мен Андижонга борганимда Ибодат ая деган яна бир онахонга рўпара бўлдим. Аввал ўн тўққиз, сўнгроқ тўққиз яшар қизларидан тасодифий улим тўғайли жудо бўл-ган бу ая фарзанд доғида қуиби, муштдеккина бўлиб қолган. Тақ-дир айирганлари-ку ўз йўлига, ам-мо унинг Нуъмонжон отли тўнғич уғли ҳам беш йилдан буён онаси-дан бир мартаям хабар олмас экан. Ая ўглини қойимайди, «болалари-нинг роҳатини қурсин», дейди. Ам-мо бир шаҳарда яшаб, нури дийла-сини бағрига босолмаган Она ала-мини унинг мўнгли қушлари айтиб турибди. Майли, Аядан нимадир утган бўлсин, майли, келинга ни-мадир оғирроқ келган бўлсин. Ам-мо онани кечирадилар-ку, уни айландилар-ку...

Яна бир қизни биламан. Кеска онаси вафот этган, дадаси бошқа танмахрамлик бўлса «Соқолинг турда чирисин, онаминг урнига шунинг раво қурдинг», деб кеска қўнлини чил-чил синдириб кел-ган...

Инсоннинг бир соат яшайдан ҳақи қолган бўлса-да, унинг қу-вончдан, бахтдан улуши бор, наза-римда. Ундан маҳрум қилишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўққа ухшайди.

Иродаси қули, яшовчан ин-сонларни ҳаётга ўз эътиқоллари, орзу максадлари боғлаб турса, қол-

ганларини (ҳатто, уларни ҳам) бу фойий дунёга бизнинг меҳру мурувватимиз, эътибор, диққа-тимиз боғлаб туради. Бир манза-ра қўнмида қолган. Обрули тап-килотнинг юбилейи бўлаётган эди. Тантанамга ташкилот фак-рилари ҳам тақдиф этилган. Мажлисдан сўнг бир пиёда чойга кетаётган, тапқилот раҳбари фак-риларни ажратиб, шу ерда хиз-матда юрган эскироқ «Моск-вичка»га ўтказди, бир-икки қурк-лироқ қийинган меҳмонларини ўз «Волга»сига тақдиф этди. Шун-да факрийлардан бири: «Бизни «чақирдимми, чақирдимми айт-ган эканда, ҳурмати юзаки бўл-са, нима қиларди номига тақдиф этиб, биз салака меҳрга зормиз-ми?» деб қаттиқ огринди. Ҳатто, машинадан тушиб кетиб қолмоқ-чи бўлди. Шерикларининг «хай-хайлаш» билангина қолди. Ни-ма демоқчиман? Уларнинг қўн-ли шунақа — сал нарсга қабара-ди ва сал нарсга суянади.

Андижонга борганимда яна бир яхши гапни эшитдим. 100 ешдан ошган кескалар рўйхатга олинди, улар жамоат ташкилот-ларининг меҳрли нитогҳларида ту-риб эканлар. Бу нарсга «қадр» су-зининг қадрини ошқиради. Кеча ешлти, қучи, гайратини шу эл, шу одамларга сарфлаган киши-ларнинг аъзоланиши «Ҳа, султон суягини хор этмас экан», деган яхши бир ҳулоса беради.

Инсон боласи қўп нарсани ис-тайди. Аммо ҳамма истакларини рўебга чиқаришининг иложи йўқ. Тула бахтиерлик имкони ҳам қийин. Аммо кескалик бахти бу қўроқ бизу сизга — ҳали бу фаслга етмаганларга боғлиқ. Шун-дай экан, бу бахтга дахлдор бўл-ганимиз яхши.

Қўнлибека РАҲИМБОВА

Бу рукни «Сокин суҳбатлар» деб атадик. Зеро сокинликда улугворлик бор. Улугворлик эса сокинликдир. Қадим Шарқимиз узининг дарёдил ва хизирсифат оталари билан ҳамма фахрланган, улардан ибрат олган.

Суҳбатларимизда олдий леҳконми, академикми, давлат арбоби, касби коридан қатъий назар фарзандларнинг ўзи туғилиб ўсган оила ҳақидаги, ота-оналари ҳақидаги дил суҳбати қаламга олинади.

Марҳамат, суҳбатдошимиз билан танишинг: Бобур Алимов, шоир Шухратнинг ўғли, «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни бош муҳаррири. Оилани, уч ўғлининг меҳрибон отаси.

— Бобур ака, отангиз Шухрат домла бетакрор ёзувчи ва шоир эдилар. У кишининг одамларга қилган яхшиликлари ва мурувватлари ҳақида ҳам кўп эшитганмиз. Отангиз оилада қандай одам эдилар?

— Отам том маънодаги шарқона урф-одат, маданият ва маънавиятнинг намунаси бўлган оила бошлиғи эдилар. Биз, болаларига нисбатан қаттиққўл эдилар. Аммо, қаттиққўллик ортида улкан муҳаббат бўлар эди. Биз билан кўп гаплашмасалар-да қилаётган ишлари, ердан сураб келган одамга кумаклаштириш ёки онамларга хурматларини қуриб намуна олардик. У киши қариндош-уруғга, қўни-қўшнига, маҳалла-қўйга ҳам гоё эътиборли эдилар. Отам раҳматли ҳеч биримизни эркатланмаган бўлсалар-да, ҳар

биримизга бағишлаб биттадан роман эганлар. Бироқ ҳеч биримизни мактаб, сента шу асарни бағишладим, демаганлар, биз асар чоп этилгандан сўнг ўқиб, хурсанд бўлиб у кишига калб миннатдорчилигимизни айтиб, таъзим қилардик. У киши ҳеч суз демай, пешонамиздан ўпиб қўядилар, холос.

— «Уғил бола отага яқин була-

вий қудрат соҳиби булиб гавдаланадилар. Масалан, халқимизнинг улуг адиби Абдулла Қаҳҳор ҳаётининг сўнгги кунларида Тошкентдан биргина отамни чақирганлар, сўнгги суҳбратини отамга айтган эканлар, қўлларига иккита дафтар бериб ёқиб юборишни буюрганлар. Отам то умрининг охиригача Абдулла Қаҳҳорнинг сўнгги суҳб-

ратини ва уша дафтарларга нималар ёзилганини ҳеч кимга айтмадилар. Чунки бу ўстознинг шогирдига сўнгги васияти эди.

— Бобур ака, сиз олим бўлдингиз, сиз ҳам таниқлик, эътиборли, давримизнинг илгор кишилари орасида юрасиз. Отадан болага эзгулик ўтади, дедилар. Илик хотиралардан гапирсангиз.

Сокин суҳбатлар

гандек қотиб қолди. Отамнинг кайфиятида узғариш сезмадим. Чунки отам елкасига тўн ташлаган иккинчи одам, отамнинг ёзувчилар уюшмасидан ҳайдалинишга, кейинчалик қамалишга сабаб бўлган одамлардан бири эди.

— Апрель ойининг 19-санасида Ўзбекистон халқ ёзувчиси Шухрат домланинг 80 йиллик юбилейлари бўлар экан. Тўйга қандай тайергарликлар кетмоқда?

— Отам аслида нечанчи саналда туғилганларини ўзлари ҳам билмасдилар. Фақат урик гуллаганда туғилган эканман, — дердилар. 19 апрел у кишининг қамқондан қайтган кунлари, яъни қайта ёзувчилик чиққан кунларидир. Тўйга тайергарлик қизгич. Юбилей кунларини Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасида ва отамнинг «Беш кунлик қув» комедияси минг мартадан ортқ қўйилган Аббор Ҳидоятлов номидаги театрда ўтказиш мулжалланмоқда. «Шарқ» нашриёт-матбаа концернида у кишининг дустлари, шогирдларининг хотиралари ёзилган китоб нашр этишга тайерланмоқда. Хуллас, дийримизда уриклар опшоқ гуллаганда бу нурилик кунларни қуриш насиб этмай кетган падари бузрукворимизнинг туғиларини бутун ўзбек халқи билан биргаликда нишонлаймиз.

— Мазмунли суҳбатингиз учун раҳмат!

Зулфия МҲМИНОВА

ЎРИК ГУЛЛАГАНДА ТУҒИЛГАН АДИБ

ди», дейдилар. Отангиз билан сирдош эдингизми?

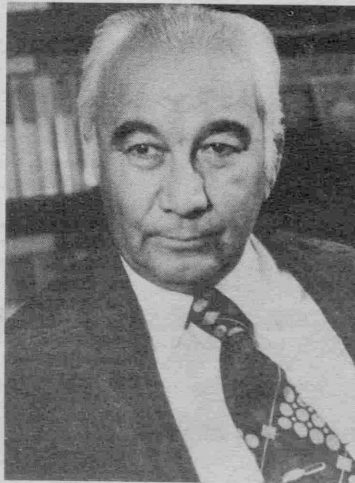
— Ҳа, камолга етгач, мен отамга сирдош бўлдим. Сабаби, адабиётга қизиқишим, бу борада илмий иш қилаётганим, ижод аҳлини яхши қуришим бўлса керак.

— Оилани бошқаришда у кишидан қандай ўрнак олгансиз?

— Отамлар мен билан акаларимни доим бозорга олиб борардилар. Фақат юк ташувчи сифатда эмас, бозор муомаласини ҳам ўргатиш учун. У кишини таниб қолиб, бепул бермоқчи бўлган одамлардан қаттиқ ранжиб, болаларингизнинг ҳаққи-ку, деб пулни бериб кетардилар.

— Шоир Шухратнинг ўзини хос сирли томонларидан бирортасини айтиб бера оласизми?

— Отам менинг кўз ўнгимда сиру синоатли, мўъжиза-

— Отам бир кун менга иккита тўн олиб келишни буюрдилар. Тўнни машинанинг орқасига ташлаб Дурмонга йўл олдик. Кетдик, Шукурни топайлик, дедилар-да ёзувчилар уйига бошладилар. Борсақ ёзувчиларга ер тақсимлаб берилаётган экан. Ёзувчи Шукур Холмирозев ҳам ўшалар орасида қўллари чанг-чунг ер олаётган экан. Отам тўнни олиб Шукур аканинг елкасига ташлаб, «табриклайман, 50 ёшга тулибсан укам», дедилар. Ушанда Шукур ака: «Э, узимнинг ҳам ёсимда йўқ», — деб роса қўлдилар. Мен ҳам Шукур акамни табрикладим. Иккинчи тўн эса бир кекса юбиларга аталган экан. Уша одамнинг уйига бордик. Отам унинг елкасига тўн ташлаганда, севинч ёшларини тия олмади. Бизни кўзатар экан, тилдан қол-

ҚАЛБИДА ШЕЪР ЗАВҚИ БОР

Музаффар Туроб қарийб қирқ йилдан буюн ижод қилиб келмоқда. Қатор шеърӣ китоблар муаллифи. Бир талай шеърлари қўшиққа айланиб қалблардан жой олган.

Музаффар Туроб шеъррати самимий ва беғубор. У ҳаётда ҳам содда, қамтар инсон. Узоқ йиллар ҳозирги «Қишлоқ ҳаёти» («Қишлоқ ҳақиқати») газетасида ишлади. Айни пайтда Ўзбекистон республикаси радиосининг «Машъал» бош муҳарририятида хизмат қилмоқда.

Музаффар Туроб 60 ёшга кирган бўлса ҳам овози миллиқнинг ўқидек ўткир, қалами кескир. Қал-

би ҳамон шеър завқига лиммолим.

Қўллуғ ёшингиз муборак бўлсин, хурматли ҳамкасбимиз Музаффар Туроб!

ҚУШИҚ

Ўзбекистон халқ артисти
Муножот Йўлчиевага

Овозми бу, тоғдан тушган шалола,
Жилгалар жананги, суроними ё.
Қай дилини ларзага солмас бу нола,
Туген силсиласи, буроними ё.

Қўшиқ қанот қоқар сертўлқин,
серавж,
Оҳанг ороланар хонишларида.
Денгиз шиддати-ла мавж уради,
мавж,
Оҳанрабоми бор ёнишларида.

Тилингда янграса рангин бир
«Ушшоқ»,

Не-не ошиқларни сел қилгайсан, сел.

Тинглаганини сархуш айлагай
«Чоргоҳ»,
Мунис маъшукларни сел
қилгайсан, сел.

Шу кичик вужудда шунчалар
фигон,
Эл-юртта дунеча муҳаббатми бу...
Токи яшар экан «Муножот», ишон,
Халқнинг ардоғида бўлурсан
мангу!

ЛОЛАЛАР

Баҳорнинг кўркидири сулув
лолалар,
Дилда қўзғар ҳавас, гулу, лолалар.
Нозанинлар янглиг, қаранг, уела,

ПЕША ПЕШМАТАН ТАТЛАР

«Эрга тегиб нима кўрдим;
устим ялтираб кийим киймадим,
қорним туйиб овқат емадим».

(Оилавий жанжалдан)

«Тарвузни суйиб, хотинни
суйиб ол».

(Уйланаётган йигитга мас-
лаҳат)

«У хотинидан жуда қўрқади.

Хотинининг қораси қуринган за-
хотиеқ зобитни учратган аскар-
дек нав туриб, нафаси чиқмай
қолади».

(Улфатлар гурунғидан)

«Чувалчангга ухшаб кўп қи-
мирлайвермасдан тек кетсанг-
чи, шимнинг дазмолини бузаян-
сан».

(Автобустаги йўловчининг
танбеҳи)

Солланиб туришар ҳаё, иболо.
Гулулолаларни севмас айтинг, ким?
Лолалардан яшнар элим, элатим.

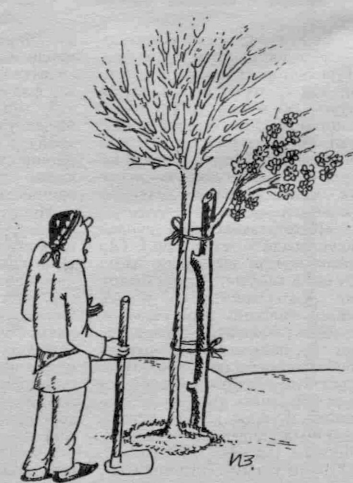
Кўзлар қамашади тиниқ рангидан,
Хонаю, боғларга оро берар у.
Гулулолаларни севмас айтинг ким?
Лолалардан яшнар элим, элатим.

Лолалар, ҳаёлим олиб кетурсиз,
Гул волийлар оша олис элтурсиз.
Едимга тушадилар қонли урушлар,
Тарих бўлиб қолган машъум

юртишлар...
Ҳаёлим элтасиз қаён, лолалар?!
Асрорингиз айтинг, аён, лолалар?!
Шу ёруғ кўнлар деб шахид

кетганлар,
Уққа бағирларин қалқон этганлар
Қони сизданми деб уйлаб қоламан,
Уз-узичча шу куй сўйлаб қоламан...
Порлаб лов-лов енинг, алвон

лолалар,
Чугдек оловланинг, алвон лолалар
Музаффар ТУРОБ

Рассом Илҳом ЗОЙИРОВ

Оила ва жамият

Муассисларимиз:
Ўзбекистон Республикаси
Хотин-қизлар қўмитаси,
Болалар жамғармаси ва
«Соғлом авлод учун» Халқаро
хайрия жамғармаси

Шioriимиз:
Оила - жамият фахри

БОШ МУҲАРРИР: ДИЛБАР САИДОВА

Телефонлар:
Бош муҳаррир - 133-28-20
Котибият - 34-86-91
Эълолар бўлими - 136-56-52

МАНЗИЛИМИЗ
Тошкент- 700000,
Амир Темури кўчаси,
1-тор кўча, 2-уй.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси.
Манзил Тошкент, Буюк Тўрон кўчаси, 41-уй.
Босишга топшириш вақти - 20.00
Босишга топширилди - 19.30

Хомий «Матбуот тарқатувчи» акциядорлик жамияти

Обуна индекси - якка обуначилар учун 176
ташкilotлар учун 177
Рўйхатга олиш № 33
Буюртма Г- 01075
29711 нусхада чоп этилди.
Формати А-3, ҳажми 2 босма табок.
Чоршанба кунлари чиқади.
Баҳоси эркин нархда.
Навбатчи Комил ТОШ